

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

KOMUNA GORNJA RADGONA OB 20-LETNICI REVOLUCIJE

Dne 15. oktobra bo minilo 20 let od dneva, ko sta odšla v partizane Franc Pintarič in Jakob Vreča, znanilca upora proti okupatorju in domačim izdajalcem, v borbo za socializem.

Letošnje praznovanje je še toliko pomembnejše, ker soupada v jubilejno leto 20-letnice vstaje jugoslovanskih narodov, torej v čas, ko že močno občutimo sadove pridobitev narodnoosvobodilnega boja, sadove naše narodne in socialne osvoboditve.

V sorazmerno kratkem obdobju dvajsetih let smo skupaj z ostalimi jugoslovanskimi narodi uspeli rešiti skoraj vse osnovne probleme našega delovnega človeka in mu omogočili, da se je dvignil iz dna na vrh družbene lestvice, na mesto, ki mu zgodovinsko pripada. Naša ožja in širša družbena skupnost je lahko dosegla take rezultate le v pogojih popolne narodnostne in socialne svobode, ki so omogočili sprostitve vseh skritih sil našega delovnega človeka in njegov vzpon od viničarja in hlapca, želarja in dekle v svobodnega upravljalca, človeka, ki sam odloča o delitvi viška svojega dela.

Nedvomno je, da bi bili naši uspehi še večji, če ne bi podelovali tako velike gospodarske in kulturne revščine, kot smo ji bili priča. Prav to nam danes nalaga dolžnost, da se še bolj energično spoprimemo z vsem tistim, kar zavira našo hitrejši materialni in kulturni napredek. Zdrave ljudske sile so pokazale svojo ustvarjalno moč že v dosedanjem razvoju in gre uspehe pripisati le njim. Tudi v bodoče se bomo morali še vedno zelo energično boriti z ostanki preteklosti, ki tiči v nas samih in se pojavlja v samovolji in kratenju pravic delovnih kolektivov in družbenih organov po posameznikih. To smo delali tudi doslej in dokaj uspešno premagovali spone preteklosti, zato lahko z zaupanjem zremo v bodočnost, trdno prepričani, da smo jih sposobni in pripravljeni reševati tudi v bodoče. V tem pa je tudi ključ za rešitev in kar cim hitrejšo pridobitev materialnega blagostanja za slehernega delovnega človeka pri nas.

15. oktobra, ob našem lokalnem prazniku, se živo spominjamo vseh težav in uspehov, ki smo jih na naši poti doživeli. Ponosni smo na prehojeno pot, saj smo v tem kratkem obdobju dvajsetih let storili več kot prej cele generacije, več kot so nam dala prejšnja stoletja in čas, v katerem se položaj delovnega človeka

ni spremenil, saj je bilo izkoriščanje enega gospodarja prav tako boleče kot drugega.

Temu obdobju, naši oboroženi (Konec na 2. strani)

EDO KRANJČEVIČ
sekretar Obč. komiteja ZKS
Gornja Radgona

narodnoosvobodilnega boja, sadove naše narodne in socialne osvoboditve.

V sorazmerno kratkem obdobju dvajsetih let smo skupaj z ostalimi jugoslovanskimi narodi uspeli rešiti skoraj vse osnovne probleme našega delovnega človeka in mu omogočili, da se je dvignil iz dna na vrh družbene lestvice, na mesto, ki mu zgodovinsko pripada. Naša ožja in širša družbena skupnost je lahko dosegla take rezultate le v pogojih popolne narodnostne in socialne svobode, ki so omogočili sprostitve vseh skritih sil našega delovnega človeka in njegov vzpon od viničarja in hlapca, želarja in dekle v svobodnega upravljalca, človeka, ki sam odloča o delitvi viška svojega dela.

Nedvomno je, da bi bili naši uspehi še večji, če ne bi podelovali tako velike gospodarske in kulturne revščine, kot smo ji bili priča. Prav to nam danes nalaga dolžnost, da se še bolj energično spoprimemo z vsem tistim, kar zavira našo hitrejši materialni in kulturni napredek. Zdrave ljudske sile so pokazale svojo ustvarjalno moč že v dosedanjem razvoju in gre uspehe pripisati le njim. Tudi v bodoče se bomo morali še vedno zelo energično boriti z ostanki preteklosti, ki tiči v nas samih in se pojavlja v samovolji in kratenju pravic delovnih kolektivov in družbenih organov po posameznikih. To smo delali tudi doslej in dokaj uspešno premagovali spone preteklosti, zato lahko z zaupanjem zremo v bodočnost, trdno prepričani, da smo jih sposobni in pripravljeni reševati tudi v bodoče. V tem pa je tudi ključ za rešitev in kar cim hitrejšo pridobitev materialnega blagostanja za slehernega delovnega človeka pri nas.

V PONEDELJEK SEJA OK ZKS

V ponedeljek dopoldne bo v dvorani lovskega doma v Murški Soboti seja Okrajnega komiteja ZKS Murska Sobotna. Člani OK ZKS bodo razpravljali o osnutku programa za ideološko delo v zimski sezoni 1961-62 in o nekaterih organizacijskih in drugih vprašanjih.

GOSTI IZ AVSTRIJE

Preteklo soboto je predsednik OLO Rudi Čačinovič sprejel na mednarodnem bloku v Gornji Radgoni okrajnega glavarja Radkersburga g. Walterja Liebenweina, okrajnega glavarja iz Leibnitz g. Hansa Pamerja in okrajnega glavarja iz Feldbacha g. Fridericha Niederla. Avstrijski okrajni glavarji so obiskali Mursko Sobotno in si ogledali rotundo v Selu, freske v Martjancih, kmetijski obrat v Rakičanu in Vinogradniško gospodarstvo Kapela.

ni spremenil, saj je bilo izkoriščanje enega gospodarja prav tako boleče kot drugega.

Temu obdobju, naši oboroženi (Konec na 2. strani)

Na seji Obč. Ljutomer O DELU LJUDSKE UNIVERZE

Na seji Občinskega ljudskega odbora Ljutomer so odborniki v začetku poslušali poročilo o delu sodnika za prekrške in Zavoda za zaposlovanje delavcev. Poročilo sodnika za prekrške je poudarjalo, da se je v letošnjih devetih mesecih povečalo število prekrškov, saj je bilo vloženih kar 120 predlogov za kaznovanje več kakor lansko leto. Največ prekrškov so zabeležili v prometu. Iz drugega poročila se je dalo razbrati, da so uspehi ljutomerskega Zavoda za zaposlovanje delavcev zelo zadovoljivi. Preko njega se je namreč doslej zaposlilo že 652 oseb, večina v ljutomerski občini. Razen tega je bilo pri poklicnem usmerjanju mladih vključenih 43 vajencev in 18 vajenk. Delo zavoda je treba še toliko bolj pohvaliti, saj

TEŽAVE Z ZAPOSLOVANJEM INVALIDOV

V soboto je bilo na Jeruzalemu posvetovanje predstavnikov zavodov za zaposlovanje delavcev iz murskoboškega, mariborskega in celjskega okraja. Udeleženci so najprej poslušali referate o družbeni vlogi zavodov za zaposlovanje delavcev v komunalnem sistemu ter o pravnih o delitvi dohodka.

V obširni razpravi so posvetili največjo pozornost zaposlovanju invalidov. Kakor so ugotavljali, ima glede tega še najbolj urejeno zavod v Ljutomeru, ki je večini invalidov iz ljutomerske in sosednjih občin zagotovil zaposlitev v Zavodu za zaposlovanje invalidov. —js—

je posredoval zaposlitev tudi številnim invalidom.

Na seji so nato analizirali še delo Ljudske univerze, ter ugotovili, da se pri svojem delu močno uveljavlja. Doslej dela preko 11 izobraževalnih centrov, ki so razporejeni po vsej občini. Omenjena ustanova je preko svojih centrov priredila že 158 raznih predavanj, katera je poslušalo preko šest tisoč ljudi. Za tem so na seji še imenovali novi upravni odbor LU. —js—

Kulturni dom v Rogoševcih pred otvoritvijo

Pred nekaj dnevi je Krajevna organizacija SZDL Rogoševci na svoji redni seji sprejela program za praznovo 20-letnice vstaje, v okviru katere bo tudi otvoritev kulturnega doma v Rogoševcih.

V Gornji Radgoni razstava — Naš kraj včeraj, danes in jutri

Radgonski pionirji so priredili v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger in v počastitev Tedna otroka razstavo Naš kraj včeraj, danes in jutri. Mladi razstavljalci so se pripravljali na razstavo že dalj časa, saj odkrivanje zgodovine nekega kraja ni tako majhna reč. Zato njihov trud ni bil zaman. Obiskovalci razstave se čudijo, od kod so dobili pionirji toliko materiala, največ seveda fotografij; ena od slik kaže G. Radgono pred tristo leti. Pri tovarišu Čušu pri Vidmu so dobili mamutovo kost, kamnito sekiro, turško

K 20-letnici revolucije in občinskemu prazniku G. Radgona čestitajo delovnim kolektivom in prebivalcem radgonske občine:

- OBČINSKI LJUDSKI ODBOR GORNJA RADGONA
- OBČINSKI KOMITE ZKS GORNJA RADGONA
- OBČINSKI ODBOR SZDL GORNJA RADGONA
- OBČINSKI KOMITE LMS GORNJA RADGONA
- OBČINSKI ODBOR ZB GORNJA RADGONA
- OBČINSKI SINDIKALNI SVET GORNJA RADGONA
- OBČINSKI ODBOR ZVVI GORNJA RADGONA
- OBČINSKI ODBOR RK GORNJA RADGONA
- OBČINSKA GASILSKA ZVEZA GORNJA RADGONA
- ZDRAVILIŠČE SLATINA RADENCI
- VINOGRADNIŠKO GOSPODARSTVO G. RADGONA
- VINOGRADNIŠKO GOSPODARSTVO KAPELA
- KZ GORNJA RADGONA
- KDZ ŽEPOVCI
- ELRAD GORNJA RADGONA
- AVTOREMONT GORNJA RADGONA
- OPEKARNA GORNJA RADGONA
- MESOIZDELKI GORNJA RADGONA
- GRADBENO PODJETJE GORNJA RADGONA
- KOMUNALNO PODJETJE GORNJA RADGONA
- GOSTINSKO PODJETJE GORNJA RADGONA
- TRGOVSKO PODJETJE »SLOGA« G. RADGONA
- TRGOVSKO PODJETJE »DOM« GORNJA RADGONA
- TRGOVSKO PODJETJE »IZVIR« VIDEM OB ŠČAV.
- PEKARNA GORNJA RADGONA
- PEKARNA SLATINA RADENCI
- KROJAŠTVO-SIVILJSTVO »MODA« G. RADGONA
- KOMUNALNA BANKA GORNJA RADGONA
- TER OSTALE DRUŽBENO-POLITIČNE IN GOSPODARSKE ORGANIZACIJE RADGONSKE OBČINE.

Praznovanje v Murški Soboti

Naslednji dan, to je 16. oktobra, bo v kinu »Park« v M. Soboti praznovo obletnice delavskega samoupravljanja Tovarne perila »Mura«. Dne 17. oktobra bo prav tako v kinu dvorani svečana seja Občinskega ljudskega odbora Murska Sobotna v počastitev 20-letnice revolucije. Istega dne dopoldan bo prihod in sprejem partizanskih patrolj in polaganje vencev na spomenike in spominske plošče padlih borcev na pokopališču. Otvoritev in ogled novozgrajenega obrata težke konfekcije Tovarne perila in pletenin »Mura« bo ob 11. uri. Delovni kolektiv Tovarne perila in pletenin

»Mura« ter občinski ljudski odbor bosta priredila gledališko predstavo »Samorastniki« — v uprizaritvi SNG Maribor, v domu TVD »Partizan«. Dne 18. oktobra bo zvečer ob 20. uri javna mladinska oddaja »Pokaži, kaj znaš«, v dvorani kina »Park«. Naslednjega dne ob 15. uri se bosta pomerila v nogometu sindikalni podružnici »Mura« in »Trgovci«, na nogometnem igrišču NK »Sobotna«. Ob 18. uri zvečer bo poulični tek z baklami, nato pa bo ob 19. uri razglasitev rezultatov in predaja pokalov zmagovalcem delavsko-sportnih iger, v dvorani hotela »Zvezda«.

Dne 20. oktobra bodo na komemorativni svečanosti ob spominski plošči pri gimnaziji priredili kratek program dijaki učiteljska in gimnazije. Naslednjega dne ob 20. uri bo v dvorani kina »Park« praznovo obletnice delavskega samoupravljanja CZP »Pomurski tisk« z gostovanjem Slovenskega okteta.

Kulturni dom v Rogoševcih pred otvoritvijo

Zadnji dan občinskega praznika Murska Sobotna bo na strelišču ob kanalu strelski dvoboj med okrajnima strelskima odboroma Maribor in Murska Sobotna. Ob 10. uri bo otvoritev društvenih prostorov »Radiokluba« Murska Sobotna. Kot zadnja prireditve bo ob 13. uri na aerodromu v Rakičanu, kjer bodo predali novozgrajene objekte Aerokluba Murska Sobotna svojemu namenu. Prikazali pa bodo tudi tehniko letenja.

V Gornji Radgoni razstava — Naš kraj včeraj, danes in jutri

Radgonski pionirji so priredili v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger in v počastitev Tedna otroka razstavo Naš kraj včeraj, danes in jutri. Mladi razstavljalci so se pripravljali na razstavo že dalj časa, saj odkrivanje zgodovine nekega kraja ni tako majhna reč. Zato njihov trud ni bil zaman. Obiskovalci razstave se čudijo, od kod so dobili pionirji toliko materiala, največ seveda fotografij; ena od slik kaže G. Radgono pred tristo leti. Pri tovarišu Čušu pri Vidmu so dobili mamutovo kost, kamnito sekiro, turško

podkev in turško sabljo, tako da kaže razstava tudi območje naše občine še v predzgodovinski dobi in čase mnogo pred današnjim dnem.

Seveda pionirji-zgodovinarji vsega dela sami ne bi mogli. Zato so prosili starejše tovaršice in tovaršice za pomoč. Vse razumevanje je pokazalo gradbeno podjetje s svojim tehnikom tov. Kranjcem; od učiteljstva je najbolj vneto sodelovala tovaršica Hojsova.

V Gornji Radgoni razstava — Naš kraj včeraj, danes in jutri

Z razstavo Naš kraj včeraj, danes in jutri so radgonski pionirji pravzaprav začeli z občinskim praznikom.

V delavnici Avtoremonta v G. Radgoni. Več o Avtoremontu in ostalih radgonskih podjetjih berite na 5., 6., 7., 8. in 9. strani. (Tekst za te strani je pripravil Rudi Jaušovec — Slike: Milan Klemenčič in R. Jaušovec)

VREMENSKA NAPOVED ZA CAS od 13. do 22. oktobra Zopet bo pretežno suho oz. lepo vreme. Kratkotrajne padavine se pričakujemo okrog 12. oktobra in morda še sredi oktobra.

UGODNI VTISI

NAŠE GOSPODARSTVO NA MINULEM GRAŠKEM JUGOVZHODNEM VELESEJMU 1961

V nedeljo zvečer so se zaprla vrata graškega jugovzhodnega velesejma 1961, ki se je začel 30. prejšnjega meseca, ko je bil predan svojem namenu tudi novi jugoslovanski paviljon. Minuli graški velesejmi si je ogledalo nad 122.000 ljudi, njegovi slovesni otvoritvi pa je prisostvoval na povabilo graškega župana g. Scherbauma tudi predsednik OLO M. Sobota. Tov. Čačinovič se je udeležil tudi svečanega sprejema, ki sta ga priredila deželni glavar Štajerske g. Josef Krainer in predsednik graškega velesejma g. dr. Rupert Roth.

Med obiskovalci minulega graškega velesejma niso bili redki tudi obiskovalci iz Jugoslavije in posebej Pomurja. To toliko bolj, ker sta na tem velesejmu trgovinski zbornici LR Slovenije in LR Hrvaške pripravili kolektivno razstavo v novem lastnem reprezentativnem paviljonu. Notranjo ureditev razstave je oskrbel »Ekspozicija« iz Ljubljane, projektant pa je inž. arh. Marko Šlajmer. S tem se je pred leti zgrajenemu paviljonu v Celovcu pridružil graški paviljon, ki je rezultat aktivnega sodelovanja Zbornice v Gradcu, Innsbrucku in Celovcu z zbornicama LR Slovenije in LR Hrvaške. S tem so podane materialne osnove, da bodo naše kolektivne razstave vsako leto kvalitetnejše in za avstrijski trg vedno bolj zanimive. Znano je, da je naše gospodarstvo sodelovalo na graškem velesejmu od vsega začetka in sicer najprej reprezentativno, pozneje pa se je tudi aktivno vključilo v poslovanje na tem sejmu. Sejmski zaključki minulega graškega velesejma pa govorijo o obojestranski izmenjavi v višini 20 milijonov šilingov.

Vtisi jugoslovanskega obiskovalca v našem paviljonu na minulem graškem velesejmu so nedvomno ugodni, čeprav je umesten pomislek naših gospodarstvenikov, da je bila razstava še vedno preveč reprezentativna in premalo komercialna. Vsi obiskovalci te mednarodne gospodarske prireditve v Gradcu enodušno priznavajo, da je naš paviljon

na vsem sejmšči najlepši. V rednem dnevnem stiku so se naši predstavniki v jugoslovanskem paviljonu prepirali, da so za avstrijske kupce najbolj privlačni naši kmetijski prideški, nekateri sadni sokovi in plemenite pulpe. Tudi naši industrijski izdelki so vzbudili veliko zanimanje in to predvsem proizvodi tovarne »Impol« iz Slov. Bistrice, intarzirano pohištvo »Slovenija les«, narodne vezene, radijski sprejemniki »Telekomunikacije«, izdelki celjske »E-majlirke«, zlasti nekateri velikosti posebnih loncev, ki jih ni na avstrijskem tržišču. Lete bi si avstrijske gospodinjice najraje vzele s seboj, vendar jih v svojih trgovinah ne bodo našle, ker visoki proizvodni stroški izključujejo konkurenčnost. Z veseljem so avstrijski obiskovalci pozdravili tudi nove devizne predpise, ki

bodo začeli v turizmu veljati z novim letom in jim bodo omogočili ugodnejši nakup dinarjev.

Za naše obiskovalce pa je v jugoslovanskem paviljonu najbolj zanimivo to, da izdeluje tekstilna tovarna Bača-Podbrdo blago, ki ga lahko primerjamo s tujim vrhunskim blagom, vendar ga v naših trgovinah, a tudi v avstrijskih nikoli ne bo. Enako velja tudi za odevne tovarne odevi Skofja vas pri Celju, ki so po kakovosti in deseni konkurenčne v vsakem merilu. Med zastavljenimi ostalimi izdelki smo lahko videli tudi Tomove ladijske motorje za motorne čolne, izdelke tovarne »Bruz« iz Maribora in ruške tovarne dušika, nekatera blaga Tovarne volnenih in vigrone izdelkov iz Maribora, številne pletene okrasne in druge predmete, steklo, izdelke

kroparskih kovačev in drugo. V paviljonu »Slovenija vino« je bila vsak dan od jutra do večera gneča pri točilnicah za dingač in plavec, čeprav so se cene teh vin v primerjavi z lani povečale. Velik drenj je bil vse dni tudi v zabavnem parku velesejma in na modnih revijah.

Sicer pa je bilo na velesejmu največje zanimanje za razne stroje in pripomočke, ki olajšujejo in skrajšujejo delo v delavnicah, na polju, v gošpodinjstvu in drugod. Največ poslov je bilo sklenjenih za kmetijske stroje in naprave, za radio in električne aparate, za pisarniške stroje in drugo. Prireditelji so ob koncu izjavili, da se je razstava po posameznih panogah gospodarske dejavnosti zelo obnesla.

Bojan Sinko

VEČ ZAVZETOSTI

PRESEDNIK OLO RUDI ČAČINOVIČ O POMENU GRAŠKEGA VELESEJMA GLEDE NA GOSPODARSKE IN TURISTIČNE MOŽNOSTI SEVEROVZHODNE SLOVENIJE IN POSEBEJ POMURJA

V zvezi z minulim graškim jugovzhod. velesejmom 1961 je na vprašanje našega sodelavca o pomenu in namenu tega velesejma predsednik OLO M. Sobota Rudi Čačinovič odgovoril, na so posebni sejmski kontingenti med našo državo in Avstrijo pripomogli, da je zanimanje za graški velesejmi pri nas stalno naraščalo. Posebno velja to za Slovenijo in Hrvaško. To dokazuje dejstvo, da je od skromnih začetkov dosegla letos obojestranska zamenjava blaga že 40 milijonov šilingov. Otvoritev novega in modernega stalnega razstavnega paviljona Jugoslavije na graškem velesejmu bo vsekakor pripomogla k nadaljnji krepitvi blagovne izmenjave, boljšemu medsebojnemu seznanjanju med gospodarstvi sosednjih držav, prav posebno pa je neposrednih obmejnih področij. Za turistične informacije o Jugoslaviji je bilo že na prejšnjih velesejmi veliko zanimanje,

minuli jesenski velesejmi pa je izredno popularnost naše države kot turistične dežele še bolj stopnjevala.

Na nadaljnje vprašanje je tov. predsednik Čačinovič odgovoril, da bi lahko graški ve-

seveda še posebej Pomurja. Zahvaljujoč vse večjemu razvoju maloobmejnega prometa, za sosednje avstrijske turiste meja praktično ni več nobena ovira. Tak razvoj maloobmejnega prometa pa bo vsekakor imel pozitivne posledice tudi pri blagovni izmenjavi obmejnih območij, ki jih bodo morali upoštevati bodisi pri sejmskih sporazumih ali kako drugače. Ne moremo biti zadovoljni, je rekel tov. Čačinovič, če pri velikem izvozu sadja in zelenjave v svezem in predelanem stanju, nikjer nismo zastopani.

Če naša predelovalna industrija, neposredno pred graškimi vrati, ni imela nobenega razstavljenega izdelka, prav tako ne naši košarski izdelki, čeprav so bili sicer bogato zastopani tovrstni izvozni artikli »Pletexporta«. Poleg najrazličnejših vin Slovenije in Hrvaške ni bilo razstavljenih niti ene steklenice z ljutomerskoradgonskega območja. Poleg rogaške mineralne vode je bilo tukaj nekaj steklenic radenske, vendar brez sleherne reklame in brez kakršnegakoli prospekta, čeprav bi morali prav v tej sredini reklamirati radensko vodo in radenski zdravilišni in turistični center.

Naposled pa je vsekakor najbo posebno zainteresirane gospodarske organizacije, okrajna trgovinska zbornica turistične organizacije in vsi skupaj na tem področju več naredimo — je zaključil tov. predsednik Čačinovič.

Bj. S

Rudi Čačinovič

lesem in novi jugoslovanski paviljon omogočila, da se sosednje avstrijsko območje boljše seznanji tudi z gospodarskimi in turističnimi možnostmi severovzhodne Slovenije in

KOMUNA GORNJA RADGONA OB 20-LETNICI REVOLUCIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ženi vstaji, njenim borcev in žrtvam, našemu dosedanemu socialističnemu razvoju in zmagam, bomo 15. oktobra odkrili spomenik revolucije v G. Radgoni, kot priznanje vsem tistim, ki so kakorkoli prispevali v zakladnico naše revolucije. Spomenik naj bo hkrati opomin vsem onim, ki so kakorkoli posegali po naši zemlji in naši svobodi v daljnji ali bližnji preteklosti. Opominja naj jih, da živi tukaj slovenski delovni človek, ki je raztrgal spone preteklosti in postal na svoji zemlji svoj gospodar, go-

spodar svojega dela in ustvarjanja. Kakor odklanjamo hlapčevanje v naši hiši, tako ga odklanjamo tudi od drugih narodov. Ne želimo drugim ukazovati, toda tudi ukazovanja od drugod ne sprejemamo.

Ne samo opomin, ta spomenik naj bo tudi spomenik zbliznanja med prebivalstvom obeh strani državne meje, desnega in levega brega Mure. Maloobmejni promet, kot rezultat naše politike miroljubnega sožitja med narodi in državami z različnimi družbenimi sistemi, naj bo most k zbliznanju slovenskega in avstrijskega

prebivalstva. Sloni naj na načelih dobrih sosedskih odnosov in prijateljstva, na temeljih enakopravnosti in pravici, da si vsak narod oblikuje življenje tako, kakor njemu najbolj ustreza. Dosedanji ugodni razvoj odnosov na meji je garancija, da se bo naše sodelovanje tudi v bodoče razvijalo v korist prebivalca obeh strani državne meje in privedlo do večjega medsebojnega gospodarskega sodelovanja.

Ne samo narodna, slovenska zavest, tudi zavest državljana naše socialistične skupnosti, zavest Jugoslavana in socializ-

dosegajo, uspeha ekonomske enote in uspeha podjetja kot celote.

Ti in podobni razlogi so bili vzrok, da osebni dohodki na splošno vzeto niso bili vselej vsklajeni z rastjo produktivnosti, da so marsikje porazdelili dober del dohodka na prejemke, za sklade pa je ostalo le toliko, kolikor je pač »ostalo«.

Takšnih primerov bi lahko našli še več. Toda ti dokaj pogosti razlogi so terjali in terjajo tudi na tem področju učinkovitejšo družbeno usmeritev. Usmeritev, kako naj bi v bodoče razdeljevali dohodek, naj bi dosegli s prej omenjeno uredbo.

Izdelava omenjene uredbe seveda terja rešitev tudi nekaterih temeljnih vprašanj, med drugim recimo, kako ugotovljati povprečno produktivnost. Merilo za to, ali gospodarska organizacija skladno z načeli uredbe razdeljuje svoj dohodek, (to je, da ga razdeljuje na sklade in osebne dohodke), naj bi bila tudi določena povprečna produktivnost in povprečni osebni dohodki panoge oziroma gospodarske organizacije. Tega doslej še niso dosegli. Dosedanje merjenje produktivnosti glede na fizični obseg proizvodnje s številom zaposlenih delavcev je zelo primitivno. Ta metoda ni prav v ničemer pripomogla, da bi prišli do res, kot pravijo strokovnjaki, egzaktnih podatkov na tem ali onem področju. So mnenja, da bi veljalo pri primerjavi sorodnih podjetij spremljati razmerje med čistim dohodkom in vloženimi družbenimi sredstvi in prav tako razmerja med čistim dohodkom in številom zaposlenih delavcev. Takšno merilo za produktivnost naj bi bilo po tem mnenju eno izmed tistih, ki bi stvarno in objektivno pokazalo, ali je kolektiv v razdeljevanju skladov nad ali pod povprečjem, ki velja za določeno gospodarsko panogo. So mnenja, naj bi glede merjenja produktivnosti in ekonomičnosti v okviru same gospodarske organizacije (v primerjavi s prejšnjim letom) upoštevali kot osnovo ne čisti dohodek, temveč dohodek na vložena sredstva na delavca. Rečeno je, da bi lahko na ta način prišli do točnih podatkov o resničnem gibanju produktivnosti.

Skratka, uredba, ki je na vidiku, nam obeta tudi razčiščenje teh temeljnih vprašanj, kako meriti produktivnost. To razčiščenje in usmeritev, kako naj gospodarske organizacije v bodoče dele svoj dohodek, pa bo nedvomno koristilo hitrejšemu razvoju produktivnosti, kajti samo od te je odvisen nadaljnji razvoj gospodarstva, nadaljnja rast življenjske ravni. P. D.

Ljudske univerze v novi sezoni

Občinske ljudske univerze so za sezono 1961/62 pripravile pester program izobraževanja. Uresničitev programa bodo občinske univerze zmogle le na ta način, če jim bodc pri delu pomagala vodstva sindikalnih organizacij, izobraževalne komisije, organizacije SZDL in prosvetna društva na podeželju.

Občinska ljudska univerza v Murski Soboti je za zimsko sezono organizirala vrsto seminarjev, tečajev in predavanj. Za idejno-vzgojno izobraževanje je pripravila: večerne politične šole, ki so namenjene tistim članom ZK, ki že aktivno delajo v političnih organizacijah, ter mlaniske politične šole. Dalje je Obč. LU v Murski Soboti pripravila še ideološko-politične seminarje: seminar za novo sprejete člane ZK, seminar za člane vodstev SZDL. Program za omenjene seminarje bo izdelal občinski odbor SZDL. Poleg navedenih seminarjev pa bo LU v Murski Soboti organizirala še predavanja po kolektivnih, izobraževalnih centrih na terenu, o zunanji in notranji politiki naše države, zlasti v zvezi z beograjsko konferenco. Obširen program je soboška občinska ljudska univerza pripravila tudi za družbeno-ekonomsko izobraževanje. S to vrsto izobraževanja bo delovne kolektive preko najrazličnejših seminarjev seznanjala o nalogah in pomenu delavskega samoupravljanja, o organizaciji dela ter o ekonomskih problemih v podjetjih. V zvezi s tem bo organizirala seminar za vodilni kader v gospodarskih organizacijah, seminar za organe družbenega upravljanja in seminar za člane zadružnih svetov. Splošno in strokovno izobraževanje je namenjeno

prilagam za sprejemne izpite na višje ali visoke šole. V ta namen je LU organizirala: jezikovni tečaj, tečaj iz knjigovodstva in strojepisja. V okvir poljudno-znanstvenega izobraževanja skuša LU vnesti take oblike dejavnosti, da bo pritegnila zanimanje slehernega državljanca. Državljanji bodo imeli možnost obiskovati: šolo za življenje in šolo za starše. Poleg že navedenih seminarjev in tečajev je LU v M. Soboti organizirala še predavanja o kmetijstvu, zlasti o sadjarstvu, živinoreji in poljedelstvu ter zdravstvena predavanja.

Program izobraževanja, ki ga je pripravila Občinska LU v Ljutomeru, je podoben programu LU v M. Soboti. V mesecu septembru je LU v Ljutomeru že organizirala predavanja o beograjski konferenci: v Križevcih, Veržetu, Ljutomeru in na Razkrižju. V letošnji sezoni pa bo LU organizirala med drugim seminar za predsednike DS, UO in sindikalnih podružnic. Dalje seminar za kadrovsko-socialno službo in za vodilni kader v gospodarskih organizacijah. Ljudska univerza v Ljutomeru bo organizirala tudi predavanja za delovne kolektive in sicer v 16 gospodarskih organizacijah. V okviru tega sektorja bodo imeli seminar za člane stanovanjske skupnosti. Priredili bodo tudi tečaj iz administracije in knjigovodstva, dalje strojepisni tečaj, tečaj slovenskega jezika in nemščine.

V Ljutomeru bodo ob petkih prirejali javno tribuno v klubu »Ljudske univerze. Na teh javnih tribunah bodo razpravljali o gospodarskih in komunalnih vprašanjih Ljutomerne okolice.

-ml

Širite in čitajte

POMURSKI VESTNIK!

RAZGOVOR DVEH VELIKIH

Ameriško-sovjetski razgovori v prvi fazi, kot uradno trde v Washingtonu, so doživeli svoj vrhunec v razgovorih Kennedy-Gromiko konec prejšnjega tedna. Kaže, da ameriški predsednik in sovjetski zunanji minister nista našla skupne podlage o pogojih za poznejše dejanske razgovore. Srečanja Gromiko-Rusk in srečanje sovjetskega diplomata s Kennedyjem so torej služila kot uvod za poznejše sresno srečanje.

Oba zunanja ministra sta razgovore ocenila kot koristne. Kennedy ni izgubil poguma, je sporočil njegov tiskovni predstavnik Selinger.

To je sedaj tudi vse. Zato pa so konkretni v Parizu in Bonnu. Francoski uradni krogi menijo, da ne kaže preveč hiteti s pogajanjimi s SZ o nemškem in berlinskem vprašanju. Trde, da razgovori v Washingtonu in poprej v New Yorku niso uspeli. Zahodnonemški veleposlanik v Washingtonu je pa celo izjavil, da so bili stiki na koncu po svojem ozračju slabši kakor na pričetku. V tej izjavi, ki so jo pozneje v Bonnu omilili, se kaže strah bojevitih bonnskih krogov pred kakršnimkoli popuščanjem ameriške diplomacije Sovjetski zvezi.

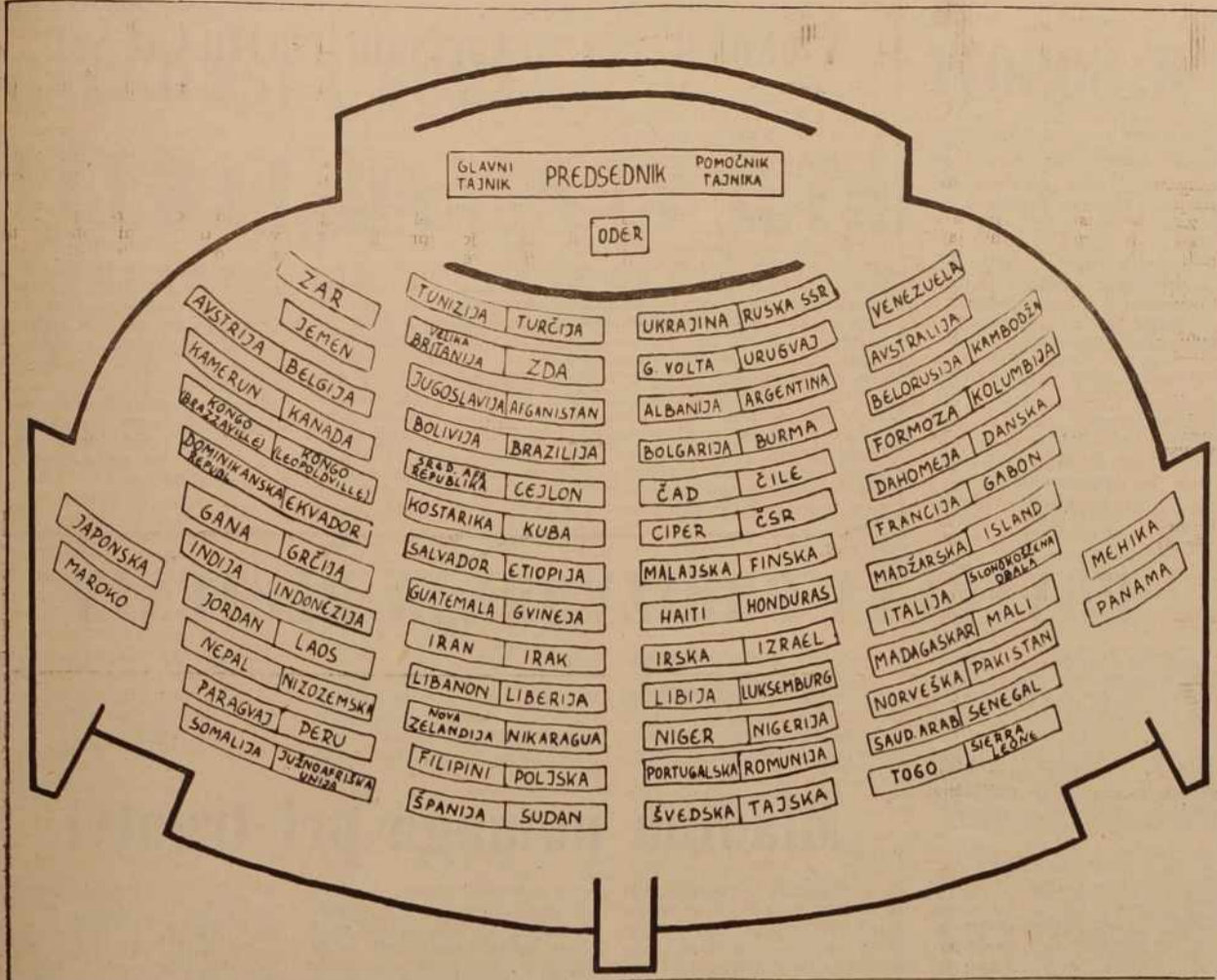
Vsekakor je resnica, da spričo razvoja dogodkov ne moremo biti posebni optimisti. V Moskvi opozarjajo na resnico, da so pogajanja s SZ, odobrile razširitev programa radia RIAS v Zahodnem Berlinu, ustanove, ki predstavlja pravo avantgardo zahodne propagande.

de proti SZ in deželam vzhodnega tabora.

Na drugi strani so zahodnonemške emigrantske organizacije poslale v ZDA svoje predstavnike, vsekakor z odobritvijo in soglasjem Adenauerjeve vlade, da bi tam odločno zahtevali, naj Zahod ne popušča glede Berlina. Takega mnenja je seveda tudi sedanja vlada, predvidena konferenca vodilnih predstavnikov Adenauerjeve krščanske unije, socialnih demokratov in liberalcev pa naj bi utrčila enotno stališče teh strank do berlinskega in nemškega vprašanja, še preden se sestane Bundestag in odloča o novi koaliciji krščanskih demokratov in liberalcev.

Ce so sovjetsko-ameriški predhodni razgovori zares doživeli neuspeh, kakor skušajo nekateri dokazati, potem se bo hladna vojna, ki je zajela oba bloka, nadaljevala, z njo vred pa oboroževalna dirka Svet bo še naprej vznemirjen zasledoval posamezne diplomatske poteze, ki v ozračju nezaupanja in strahu pomenijo lahko samo korak bliže dejanski vojni. Uvodnik v moskovskem dnevniku »Izvestija« dokazuje, da sovjetska vlada ne bo trpela kakršnegakoli pritiska in da bo svojo grožnjo o enostranskem priznanju Vzhodne Nemčije tudi uresničila.

Preostane torej le obojestransko popuščanje. Vsak nov incident, nova zaostritev v odnosih samo priliva ogenj na razsvetle, bojevitve duhove, ki žele oborožen spopad in z njim tudi uničenje vsega človeštva.

STOTA ČLANICA OZN — Pred dnevi je Generalna skupščina soglasno sprejela afriško državo Sierr Leone na priporočilo Varnostnega sveta kot stoto članico med Združene narode. Tako je ta mednarodna organizacija naredila korak naprej proti svojemu končnemu cilju — univerzalnosti. Zal, še mnoge dežele, med njimi Koreja, Vietnam in Nemčija, ne morejo postati članice OZN, ker so zaradi blokavske politike razdeljene na dvoje, ali pa so še pod skrbniškim ali kolonialnim režimom. Na sliki: razpored sedežev držav v GS.

Na rob popisa prebivalcev v Italiji Ponarejena stvarnost

Petnajste oktobra nameravajo v Italiji popisati prebivalstvo. Ta odločitev je v bistvu povsem naravna, saj opravljajo popise povsod po svetu. Vendar kažejo obrazci, katere naj bi izpolnili na območju Trsta, svojo — menda »folklorno« — posebnost. V rubriki 11 naj bi družinski glavar označil »občevalni jezik«, t. j. jezik, ki ga navadno govore, pri čemer naj bi tako zbrani podatki pokazali — nacionalno pripadnost.

Uradni Rim namerava tako dobiti podatke o slovenski manjšini, s katerimi bi potem operiral. Služili naj bi kot merilo, kako daleč naj bi izvajali določbe znane londonske spomenice o manjšinskih pravicah, ki so jo v Rimu podpisali, toda doslej še ne potrdili v skupščini.

Predstavniki slovenskih političnih in drugih organizacij so odločno odklonili tak način ugotavljanja manjšin. (Sila podobna je podobnemu ugotavljanju na Koroškem, onstran jugoslovanskih meja.) Čeprav Združeni narodi priporočajo vsem državam, ki imajo opravka z nacionalnimi manjšinami, naj pri ugotavljanju števila manjšin uporabljajo pri popisih izraz »materinski jezik«, se obe deželi na to ne ozirata.

Kaj tiči za »občevalnim jezikom«? Nobena skrivnost ni, da mora večina zaposlenih Slovencev v Italiji — kolikor niso kmetje — na službenem mestu govoriti italijanski, ker to od njih zahteva delodajalec. V upravnih službah ne najdeš Slovencev, kar več kot zgovorno pravi o »enakopravnosti« slovenske manjšine v Italiji. Razumljivo je, da zaposleni Slovenci večji del dneva uporabljajo italijanščino. Prav tako je razumljivo, da bodo »primerne« popisovalci znali pri popisu tudi izkoristiti to dejstvo in družino popisati tako, kakor bo to »primerno« željam tistih, ki so tak način uradno zahtevali.

Toda to še ni vse. V mešanih zakonih, kjer slovenska večina govori iz solidarnosti do očeta oziroma matere italijanski, bodo popisovalci »znali« prebrati domačine, kateri je pravzaprav »občevalni jezik«. Ne pozabimo tudi številnih slovenskih služkinj, ki delajo pri italijanskih družinah, nadalje dejstva, da bodo n. pr. v bolnicah in drugih humanitarnih ustanovah dajali te podatke za vse nadrejeni, t. j. direktorji oziroma drugi predstojniki.

Skratka: ves sistem je urejen tako, da lahko čimbolj popajo s tako zbranimi podatki dejansko stanje. V tem je

tudi namen takega načina popisa. Značilno je nadalje, da tak način popisa ne predvidevajo za Goriško in za Beneško Slovenijo, kjer prav tako živi slovenska manjšina. Po mnenju uradnih krogov tu torej sploh ni več — Slovencev. Upravičeno se sprašujemo, pred kom si bodo v Rimu upali nastopiti s številkami, zbranimi na tako podoben način.

Pred nedavnim-so britanske oblasti za 7 dni zaprle znanega filozofa in borca proti atomskemu orožju Bertranda Russella, ker je s »svojim ravnanjem kršil javni red«. Znano je, da je organiziral protestne shode in z njimi napadal britansko oboroževalno politiko do tega, za usodo človeštva tako pomembnega vprašanja.

Priobčujemo sestavek, ki ga je napisal Russell in v njem pojasnil svoje odločno stališče do britanske oboroževalne politike.

»Svetujem optimistom, naj prouče poročilo izvedencev, ki jih je določilo vseučilišče v Ohio z namenom, naj ocenijo možnosti vojne po naključju, ter dokumente drugih uglednih znanstvenikov. G. Oscar Morgenstern, ameriški izvedenec za obrambna vprašanja, politično zelo pravoveren, je napisal v časopisu »Survival«: Vse bolj kaže, da bo jedrska vojna izbruhnila, kakor narobe.« Sir Charles Snow je izjavil: »Lahko trdim z vso odgovornostjo, da od danes dalje pa najpozneje čez deset let ena teh bomb eksplodira. To je zanesljivo.« (»Times« 28. dec. 1960). Ti dve izjavi opozarjata prav tako na možnosti slučajnih vojn kakor tudi na možnosti vojn, ki jih bodo zavestno objavili.

Vzroki vojne po naključju so lahko številni. Doslej je bilo potrebno le še malo, pa bi lahko povzročile katastrofo. Mesec je dobil vsaj enkrat, let divjih gosk pa že večkrat

OD TEDNA DO TEDNA

POLOŽAJ V SIRIJI

BEJRUT — Novi režim v Siriji je te dni priznal več držav, med drugimi tudi SZ in Kitajska. Pravilo, da se je sovjetska vlada odločila za ta korak zato, da bi podprla KP Sirije, ki je priznala uporniško vlado. Po najnovejših vestih sodeč pa režim predsednika Kuzbarija ne bo dovolil delovanje strank, temveč bo volitve izvedel na podlagi osebnih kandidatur mlajših strank. O usodi strank naj bi odločil novozvoljeni parlament. Kaže, da se bo tudi del arabskega sveta odločil za mirno priznanje neodvisnosti Sirije. Sam Kuzbari je zaprosil že tajništvo OZN za sprejem v to organizacijo.

ZDA NE DOVOLE USTANOVITEV KUBANSKE BEGUNSKKE VLADE

WASHINGTON — Vlada ZDA je sporočila predsedniku »začasne kubanske vlade« v emigraciji, da ne bo dovolila ustanovitve »vlade kubanskih beguncev« na ameriškem ozemlju. Ustanovitev take vlade bi bila v nasprotju z »ameriško suverenostjo« in bi »predstavljala kršitev mednarodnih obveznosti«. ZDA bodo na drugi strani tudi naprej podpirale »stvar Kube«, to je kubanskih emigrantov.

GANSKO-JUGOSLOVANSKI RAZGOVORI

BEOGRAD — V Beogradu so se v ponedeljek pričeli gansko-jugoslovanski gospodarski razgovori. Proučujejo možnosti o tem, kako bi izboljšali gospodarsko in teh-

nično sodelovanje ter povečali jugoslovanske dobave investicijske opreme na posojilo. Menili se bodo tudi o ureditvi medsebojnih plačil v trgovinski zamenjavi in o posebnih dobavah.

SREČANJE V BELI HIŠI — Predsednik Kennedy (levo) v razgovoru s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom. S tem so zaključili prvo fazo sovjetsko-ameriških pripravljanih razgovorov.

„ČEMU SEM BIL V JEČI?“

ni »enostranih«, histerija pa na strani nasprotnikov. Časnik ni hotel objaviti mojega odgovora. Tudi drugi pristaji enostranske razorožitve niso imeli več sreče.

Russell — »državljska neposlusnost«

Preidimo na problem ameriških oporišč v Veliki Britaniji! Ali vedo vsi, da v vsakem izmed teh oporišč obstaja jedro letalcev, ki so pripravljene takoj reagirati na vsak alarm ter vzleteti

za minuto ali dve. To osrednje jedro je povsem ločeno od ostalih oporišč. Ima svoje spalnice, svojo knjižnico, svoj kino itd. Oboroženi čuvarji preprečujejo o-stalim Američanom v tem oporišču, da bi prišli do njih. Približno vsak mesec odide celotno o-sebje s poveljnikom v ZDA, drugi pa ga zamenjajo. Posadka ne sme priti v stik z ostalimi pripadniki oporišča.

Kakor kaže, je namen take prepovedi, da bi Angleži ničesar ne zvedeli in da bi pri letalcih ohranili refleks čiste mehančne poslušnosti pri izpolnjevanju ukazov. Ti ukazi pa mimogrede ne prihajajo od poveljnika oporišča, temveč neposredno iz Washingtona. Čista domišljija je soditi, da bi v primeru krize britanska vlada lahko imela vsaj majhno nadzorstvo nad ukazi iz Washingtona. Očitno pa je, da lahko iz Washingtona vedno pošiljajo ukaze, ki bi povzročili represalije na sovjetski strani in uničenje britanskega prebivalstva v manj kot eni uri.

Položaj teh »jeder« je, kot kaže, podoben položaju v atomskih podmornicah »Polaris«. Spomnimo se, da je premier sporočil, da bo prišlo do posvetovanja med britansko in ameriško vlado, preden bodo izstrelili raketo »Polaris« in da je to izjavo ameriška vlada zanikala. In vendar tega večji del javnosti ne ve. Opozoriti na dejstva, ki govorijo o tem, kako izpostavljajo življenje vseh prebi-

valcev Velike Britanije, mladih in starih, mož, žena in otrok, vsako sekundo nevarnosti in kako so to nevarnost izzvali s tem, za kar trde, da gre za obrambo, ter otežkočili z ukrepi, ki jih vlada namerava reducirati; opozoriti na to, se je zdelo nekaterim med nami imperativna naloga, katere se moramo lotiti z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Kampanja za jedrsko razorožitve je povzročila in še povzroča zelo učinkovite stvari v tem smislu. Vendar se je tisk že navadil na njene akcije in dvomi v njen novinarski interes. Nekaterim med nami se je zdelo nujno, da to kampanjo izpopolnimo s postopki, ki bi jih tisk ne mogel zamočati.

Obstaja še en razlog, morda najpomembnejši, ker se lotevamo državljanske neposlusnosti v času velike nevarnosti. Zelo razširjeno je prepričanje, da je individualno brez moči proti vladam in da posamezniki ne morejo ne glede na to, kolikor bi njihova politika utegnila biti slaba, storiti nič učinkovitega. To je resna zabloda. Če bi vsi, ki se ne strinjajo z vladno politiko, sodelovali v množičnih manifestacijah državljanske neposlusnosti, bi onemogočili vladno norost in prisilili tako imenovane državnike, da sprejmejo ukrepe za ohranitev človeškega rodu. Tako gibanje, ki ga navdihuje nezadovoljno javno mnenje, je mogoče...»

(Po »New Statesmanu«)

ZLATA MEDALJA TUDI V M. SOBOTI

Pionirji Osnovne šole II. Murska Sobota so takoj v začetku leta začeli z izvajanjem programa, ki so si ga sestavili v okviru »Jugoslovanskih pionirskih iger«. Raziskovali so nastanek in razvoj mesta Murska Sobota skozi stoletja. Tako so na primer pisali o nastanku imena Murska Sobota, o političnem in gospodarskem položaju Murske Sobote v času madžarske vladavine, o povodnji v Murski Soboti leta 1925 itd.

Posebno so se pionirji zanimali za zgodovino NOB v Prekmurju. O tej zgodovini jim je na posebnih predavanjih govoril Miro Stubel. Učenci so z velikim zanimanjem sledili njegovemu pripovedovanju. Iz zapiskov, ki so si jih pionirji naredili na teh predavanjih iz pridobljenega znanja pri pouku zgodovine ter drugih predmetih, so napisali sestavke o dogodkih iz NOB v Prekmurju. Tako so pisali o prvih dneh madžarske okupacije, o odporu prekmurškega ljudstva proti okupatorju, posebno pa so se pionirji zanimali za oktobrske dni leta 1941.

Mimo tega so njihova raziskavanja našla izraz tudi na likovnem področju. Poleg risb s tematiko iz NOB so predvsem pri pouku tehnične vzgoje pokazali urečnejše zanimanje, saj so tako na primer izdelali celo maketo Murske Sobote 1901. Njihovo ustvarjalno delo je našlo svoj izraz tudi na literarnem področju. Pisali so pesmi in prozne sestavke.

V tem letu so vestno pripravljali tudi šolske proslave. Priredili so samostojno akademijo v Murski Soboti v počastitev 20-letnice revolucije. Pripravili so razstavo likovnih del in nekaj slik poslali na okrajno razstavo pionirskih risb. Povsod so želi priznanja, posebno še na zadnji razstavi, ki je bila posvečena 20-letnici revolucije in zaključku pionirskih iger v Ljubljani, kjer je pionir Stefan Flisar dobil za razstavljeno risbo »Obesenje v gradu« zlati medaljo, Pavel Györek pa za risbo »Streljanje v »Črni mejah« pismeno priznanje.

Pohvalno pa je tudi to, da so si učenci srednje stopnje dopisovali z drugimi šolami v Sloveniji in se tako seznanjali s kraji in delom pionirjev v raznih krajih Slovenije. Prejšnjo soboto pa so skupno z učenci Osnovne šole I. M. Sobota priredili zaključno proslavo »Tedna otroka«. V tem času pa se že skrbno pripravljajo na praznovanje 17. oktobra, ko bo soboška občina slavila svoj praznik.

V OKRAJU PET MLADINSKIH POLITIČNIH ŠOL

Idejno-vzgojno delo med mladino v Pomurju je bilo v preteklem obdobju kar uspešno. Poleg različnih predavanj, ki so jih organizirali aktivisti LMS sami, ali pa s sodelovanjem občinskih komitejev LMS, je razveseljivo zlasti to, da je šole za življenje in mladinske politične šole obiskovale precej mladincev, ki so ob koncu pokazali dobre uspehe. Uspehi na področju idejne vzgoje, predvsem pa izobraževanja mladih družbenih delavcev v mladinskih političnih šolah bi bili lahko še večji, če bi občinski komiteji LMS posvečali tem oblikam več narčne pomoči, predvsem pa iskali več pomoči in sodelovanja z občinskimi komiteji ZKS in tudi z ljudskimi uni-

verzami v občinah. Tudi slušatelji v MPS se bodo morali v prihodnje z večjo odgovornostjo posvetiti študiju gradiva, ki ga obdelujejo v MPS. Na podlagi izkušenj bodo občinski komiteji LMS v zimskih mesecih lahko organizirali MPS, ki bodo kvalitetno nedvomno dosegle še večji uspeh. Mladinske politične šole bodo organizirali občinski komiteji LMS v Murski Soboti, Lendavi, Ljutomeru, Beltincih in v Gornji Radgoni. Zanimanje za MPS med mladino je veliko. Občinski komiteji LMS so že začeli s pripravami za nemoten potek šol. Mladinci in mladinke, ki žele obiskovati MPS se lahko prijavijo na vseh občinskih komitejih LMS osebno do 25

tega meseca. Predvsem bi se naj prijavili mladinci in mladinke, ki že delajo v vodstvih LMS in v drugih organizacijah, ki vključujejo mladino, kajti gradivo, ki ga bodo predelali v MPS jim bo bogato koristilo v njihovem družbeno-političnem udejstvovanju.

Organizacije in aktivisti LMS na šolah, v podjetjih in ustanovah, na vasi in drugod naj v času do 25. oktobra pošljejo prijave mladincem in mladinkam za MPS občinskimi komiteji LMS.

Mladinske politične šole bodo začele z delom v posameznih občinah v začetku novembra, trajale pa bodo predvidoma štiri mesece.

-18-

POVEČANA PROIZVODNJA PLETENIN

Strojno pletilstvo v Beltincih se je kar čez noč spremenilo v industrijsko podjetje, ki bo že letos doseglo proizvodnjo v višini 65 milijonov dinarjev, medtem ko je bila prejšnja vrednost letne proizvodnje komaj 13 milijonov dinarjev. Vrednost brutoprodaje bi bila še nedvomno višja, vendar so začeli z industrijsko proizvodnjo šele v sredini letošnjega leta.

Pletilstvo, ki se je sedaj preimenovalo v Tovarno pletenin »Beltinka«, je namreč letos adaptiralo dvorano zadržnega doma in jo spremenilo v primeren proizvodni obrat. Vanj so, razen prejšnjih sedem, namestili še 40 novih pletiljskih strojev. Tako močno povečanje proizvodnih zmogljivosti pa je prineslo kadrovske težave, zato so morali prirediti dvomesečni strokovni tečaj za priučevanje Delavke so se precej hitro seznanile s strokovnimi veščinami in danes že spretno ravnaajo s stroji, v katerih se oblikujejo najrazličnejši pletiljski izdelki, od jopičev do puloverjev; 116 jih dela v novem obratu, že prihodnje leto pa jih bo zaposlenih okrog 180. Za novo zaposlene bodo prav tako kot za prejšnje pri-

redili tečaj. Podjetje ima kljub hudi konkurenci dobre perspektive, kar kaže tudi dejstvo, da imajo letošnjo proizvodnjo že v celoti prodano. Svoje izdelke raz-

pošiljajo po vsej Jugoslaviji, razen Makedonije. Verjetno bodo že prihodnje leto začeli dajati skoraj polovico proizvodnje v izvoz.

J. Stolnik

Mladina pomaga pri trgatvi

Vinogradniška gospodarstva so začela v zadnjih dneh trgati prvo grozdje. Ni nova ugotovitev, da je letošnja letina izredno dobra, zlasti kar zadeva kvaliteto, medtem ko količina letošnjega pridelka ne bo najvišja. Na to je deloma vplivalo neprimerno vreme v spomladanskih mesecih, ponekod pa je vinograde napadel oidij.

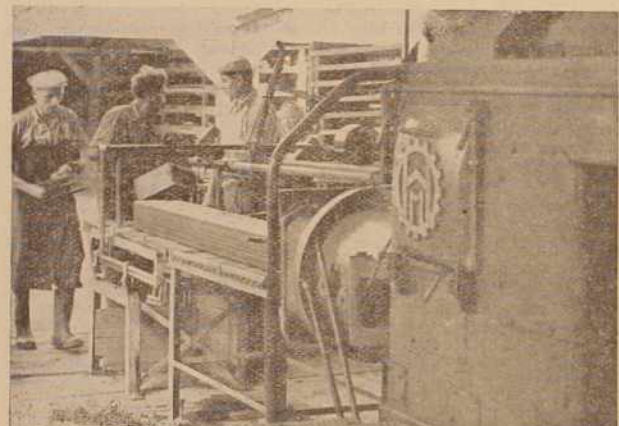
Na Vinogradniškem gospodarstvu v G. Radgoni so doslej potrgali samo ranino in rizvanec. Pri ranini so zabeležili 20 do 25 sladkornih stopenj, medtem ko se je sladkorna stopnja pri rizvancu gibala med 17 in 21. Na posestvu pravijo, da take kvalitete

niso zabeležili skoraj že deset let, medtem ko s količino niso najbolj zadovoljni. V teh dneh bodo začeli trgati tudi ostale sorte in računajo, da se bo pri njih gibal odstotek sladkorja v glavnem nad 20 stopenj.

Tudi na ljutomerskem Vinogradniškem gospodarstvu so pred kratkim začeli s trgatvijo. Do sedaj so potrgali šipon, laški rizling, muškati silva-menem muškatu pa so zabele-

žili tudi 23 sladkornih stopenj. Do torke so natrgali grozdja že za okrog 15 vagonov vina. S trgatvijo bodo morali pohiteti, saj imajo precejšnje površine vinogradov. Prav zaradi tega bodo tudi letos najeli za trgatve šolsko mladino. Pri trgatvi bodo tako sodelovali učenci obeh ljutomerskih osnovnih šol ter gojenke gospodinj-ske šole. Če bo lepo vreme, pravijo na posestvu, pričakujejo do bodo imele nekatere

J. Stolnik

Izdelava polizdelkov opečnih enot na stiskalnici »Hüde« v radgonski opekarni. Stroj je eden novjših in je velikega pomena za delovni kolektiv

Obisk na poslovni enoti KZ na Cankovi

JESENSKI DELAVNIK SE KONČA ZVEČER

Jesenska setev se počasi bliža h kraju, vendar je v zadrugah prav zdaj največ dela. Zlasti strojna in strokovna služba sta v mnogih zadrugah zavzeti ves dan. Sicer pa je življenje v posameznih zadrugah in poslovnih enotah med seboj precej podobno, zato pogledimo kakšen je v teh dneh delavnik na poslovni enoti kmetijske zadruge »Ledavski dol« na Cankovi.

Bilo je v petek zjutraj. Čeprav je bila ura še le okrog pol šestih, je imel upravnik poslovne enote Ignac Stanjko že pripravljen raspored dela za ves dan: traktoristi Rudi bo sejal na zadržnih njivah v Skakovcih, Polde bo nadaljeval mlačev v Korovcih, Tonček pojde z vprego branat na že zasejano parcelo... Tako nekako je izgledal raspored in še preden je bila ura šest, so se osti traktoristov priključkov že zagrizle v zemljo. Vreme je bilo lepo in Rudiju je šlo delo hitro od rok. Naključje pa je hotelo, da je prišlo že v zgodnjih dopoldanskih urah do okvare na motorju in preden je lahko zamenjal pokvarjeni del, sta minili skoraj dve uri. Prav zato je moral pohiteti. Priključke je moral večkrat menjati. Čeprav ga je okvara precej zamudila, je izgovarjal čas, ne da bi utrpela kakovost storitev, v veliki meri nadoknadil. Sicer pa Rudi kaže noče biti površen, če

pa bi to skušal biti, bi ga na to hitro opozoril tehnik Karel Barber, ki je delo ves čas nadziral. Ta je moral tu in tam pregledati še nekaj parcel, ki so v pogodbenem sodelovanju. Okrog petnajstih, ko že večina delavcev odhaja domov, je Rudi odšel orat h Karlu Molnarju in Stefanu Caru na Cankovo. Delo je šlo kot »po loju« in še preden se je zmračilo, se je napotil domov. Še kratek pregled stroja in tudi njegov delavnik je bil pri kraju.

Medtem, ko je Rudi oral, je bil Polde pri mlačvi. Čeprav je pri eni hiši mlatilo več gospodarjev, so tega dne mlatilnice selili kar trikrat. Selitev je povzročila zamudo, ni pa mu napravila težav. Zvečer mu je na mlatilnici sicer počila vzmet, vendar je okvaro hitro popravil. Momanje mlatilnice je potihnilo šele okoli 22. ure zvečer, kajti z mlačvijo morajo hiteti. Tudi traktorist Tonček je končal s set-

venimi deli nekaj pred nočjo. V pisarni poslovne enote pa so medtem, ko so traktorji brneli v svojem vsakodnevem tempu, nabrali nova naročila: Jože Benko iz Gornjih Črnc

je naročil oranje in brananje s krožno brano, Ljudmila Sadl iz Cankove oranje... Več se jih je oglasilo za semena, gnojila.

Tako je bilo v petek življenje na poslovni enoti zadruge na Cankovi, podobno pa marsikje drugje. Čas jih sili, da hitijo, zato se čisto ne morejo ozirati na okvir povprečnega delavnika, ampak delajo tudi ponoči. To pa še zlasti zato, ker so površine lastne proizvodnje in pogodbenega sodelovanja številnejše kot prejšnja leta. Razen setve pa so tu še mlačev, prevozi in tudi teh je precej.

IZOBRAŽEVANJE V LJUTOMERSKIH KOLEKTIVIH

Pred dnevi je bila v Ljutomeru seja predsedstva občinskega sindikalnega sveta, na kateri so razpravljali o letnih konferencah in o programu izobraževanja za zimsko sezono.

Na območju občine so polletne konference že zaključene. Na njih so ugotavljali, da se je družbeno upravljanje že močno uveljavilo in da delavci zlasti budno spremljajo u-

spehe nagrajevanja po učinku. Glede izobraževanja so sklenili, da ga bodo izvajali po posameznih kolektivih. Ljudska univerza je že izdelala izobraževalni program.

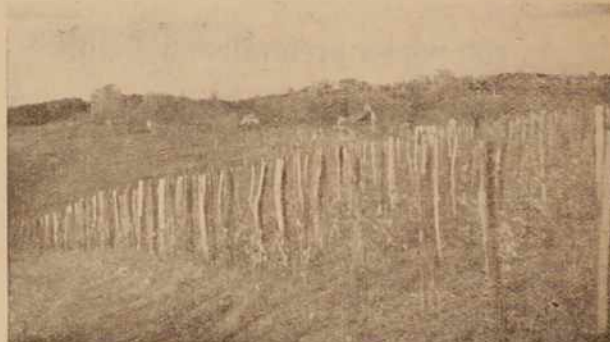
KONCERT UČITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORA SLAVKO OSTRC V LJUTOMERU

Na povabilo podružnice Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev v Ljutomeru je bil pred kratkim koncert Učiteljskega pevskega zbora Slavko Ostrc iz Maribora v Ljutomeru v Domu kulture.

Pevski zbor učiteljev mariborskega okraja je že nekajkrat nastopil v Pomurju ter dosegel lep uspeh, ki tudi tokrat ni izostal, saj je zbor pripravil za prijatelje lepe pesmi novi program, ki ga je nastudiral pod vodstvom dirigenta prof. Jožeta Gregorca.

IZLET PO JUGOSLAVIJI

Glavni odbor Počitniške zveze Slovenije je organiziral 10-dnevno potovanje po važnejših krajih in ogled večjih in pomembnejših gospodarskih objektov Slovenije in ostalih republik. Tega potovanja so se udeležili tudi štirje člani iz Murske Sobote.

Vinogradniški nasad v Murščaku

nec in traminec. Pri večini grozdnih sort se je odstotek sladkorja v moštu gibal med 18 in 21 stopnjami, pri tramincu ponekod celo 22, pri ru-

sorte tudi do 25 sladkornih stopenj.

S trgatvijo so začeli tudi na VG Kapela, kjer prav tako omenjajo zadovoljiv pridelek.

RIBEZ IN POVRTNINE

Pionirji — zadržniki na osnovni šoli »Ivan Cankar« v Ljutomeru so se pred dnevi pomenili o proizvodnem planu za prihodnje leto. Sklenili so, da ne bodo več sejali različ-

nih kultur, ampak bodo svoje površine v celoti zasadili s črnim ribezom, med ribezom pa nameravajo pridelovati povrt-nine za šolsko kuhinjo.

LEP USPEH PIONIRSKIH IGER

Pred dnevi je imel Okrajni odbor jugoslovanskih pionirskih iger v Murski Soboti redno sejo. Na njej so analizirali dosedanje uspehe ter sprejeli okvirni program za zaključek jugoslovanskih pionirskih iger, ki bo 31. decembra.

Na seji so ugotavljali, da je bilo v prvi in drugi etapi pod naslovom »Moj kraj včeraj in danes« zabeleženih v Pomurju mnogo prireditelj in razstav. Opaziti je bilo veliko razgibanost pionirjev in tudi večjo skrb odraslih. To velja zlasti za tiste kraje, kjer so sedeži višje organiziranih osnovnih šol.

Doslej so imeli po občinah uspele revije pevskih zborov, likovne razstave in več knjiž-

nih sejmov. Zbrali so tudi precej gradiva iz NOB ter organizirali več pohodov po partizanskih poteh. V tem času je bilo še vrsta raznih krožkov, razširilo pa se je tudi dopisov-

vanje med pionirji. Okrajni odbor Jugoslovanskih pionirskih iger je na seji sklenil, da bo priredil ob zaključku več športnih in kulturnih prireditev.

PREMALO STROJNIKOV

Kmetijske zadruge v Pomurju iz leta v leto večjajo svoj strojni park. Tako imajo danes zadruge 226 traktorjev, 12 silo-kombajnov, 94 mlatilnic, 21 kombajnov ter večje število drugih strojev. Največ sredstev za nabavo kmetijskih strojev je bilo v zadnjem letu porabljenih za kombajne in silo-kombajne. Vendar pa še

najdemo pri nekaterih KZ precej kmetijskih strojev nezavarovanih, čeprav je bilo letos porabljenih za gradnjo strojnih lop precej sredstev. Zadruge tudi nimajo dovolj strojnikov, ki bi lahko vsa manjša popravila opravljali sami. Tega kadra zadruge tudi izredno malo štipendirajo.

Dr. Silvie Brandieu

RADGONSKA KOMUNA VČERAJ, DANES IN JUTRI

Šest let je preteklo, odkar slavimo vsako leto dan, ki povezuje zgodovinsko najtežji, a obenem najslavnější čas narodno-osvobodilnega gibanja in ljudske revolucije na tem obsejnem predelu. Občinski praznik naj ne bo le spoštljiv spomin na žrtve, ki jih je terjala doba narodno-osvobodilnega boja, in na splošni prispevek, ki ga je dalo ljudstvo v tej občini za zmago revolucije, temveč naj bo obenem tudi vsakoletni praznik veselja, delovnih zmag in splošnega napredka, ki ga dosegamo na področju naše ožje skupnosti v okvirih in ob pomoči širše jugoslovanske skupnosti, naj bo dan, ko se zremo v prihodnost, na nove naloge, katere hočemo uresničiti, da bi bilo življenje obogateno z novimi stvaritvami v dobro vseh delovnih ljudi v komunah. Živimo in delamo v dobi najrevolucionarnejše preobrazbe naše dežele, v času, ko so že postavljeni čvrsti temelji za pospešeni ekonomski, kulturni in socialni razvoj. Uresničevanje teh smotrov pa temelji v glavnem na komunah, ki je osnovna družbenopolitična in ekonomsko-socialna skupnost ter skupnost proizvajalcev, ki so si dolžni sami urejati svoje življenjske pogoje in odločati o rezultatih svojega dela. Komunalni sistem, ki smo ga začeli uveljavljati pred šestimi leti, je danes že močno razraščeno, o bogaten tako po svoji moralno-politični vsebini ter izredno uspešen v pogledu materialnih stvaritev. Na tej osnovi strmino še bolj naše vrste, trdno odločeni, da v prihodnjem obdobju petih ali desetih let obravnava moč obstoječo zastalostjo zlasti na našem podeželju in da izkoristimo vse

površine privatnih kmetovalcev zajete v organizirani proizvodnji, oz. obdelovane na sodobni način. Ne glede na to, nas lahko doseženi uspehi v kmetijstvu do neke mere zadovoljujejo, kar velja še prav posebej za organizirana kmetijska socialistična gospodarstva, ki obsegajo že dobro četrtino obdelovalnih površin v občini. Skupne gospodarske investicije so znašale v zadnjih štirih letih 1231 milijonov din, od katerih odpade na kmetijstvo pretežno del ali 729 milijonov din. Pri razporejanju relativno majhnih novih investicijskih sredstev, ki so pa dale pomembne rezultate, se je stremelo za kolikor mogoče vsklajenim ekonomskim razvojem, čeprav so bile določene gospodarske dejavnosti, kot so trgovina, gostinstvo in turizem tudi nekoliko prizadete. Nedvomno, da je celotno naše gospodarstvo v razvoju in kot tako potrebno neprimerno večjih investicijskih naložb za osnovna sredstva, od katerih je v nemajhnih meri odvisen nagel skok v kolikinskem obsegu proizvodnje. Toda finančni sredstev za razširjeno reprodukcijo ali novih investicij, se lahko vloga toliko, kolikor jih je naše gospodarstvo v stanju ustvariti ter izdvojiti v te namene, pri čemer smo seveda računali tudi na pomoč širše družbe, ter deloma tudi uspehi, kar velja predvsem za investicije v kmetijstvu. Zaradi občutnih potreb gradnje, strojev in opreme je moralo biti marsikje odloženo na poznejši čas, odnosno korigirano glede na prvotne pogoje. Kljub vsem tem težavam, so zrasli nekateri novi pomembni gospodarski objekti, kot je slatinski obrat Boračeva, popolna rekonstrukcija opekarnice, hala za proizvodnjo penetih vin, sodobna klet na Kapeli, vrsta ostalih gospodarskih objektov na kmetijskih gospodarstvih, obnovljenih precej desetih hektarov vinogradov in sadovnjakov, rekonstruirana in razširjena je bila klavnica, zgrajena hala za popravila avtomobilov ter izvedena cela vrsta manjših razširitev in obnovitev posameznih obratov oz. delavnic, kar vse že daje pričakovane rezultate. Prejšnji narodni dohodek na prebivalca, ki je znašal pred šestimi leti komaj 57.000 din, se je povzpelo v lanskem letu že na 129.000 din, kar je seveda še vedno pod povprečjem doseženega narodnega dohodka na prebivalca v LR Sloveniji. Vendar nam je tak dohodek omogočil, da smo že nekaj več sredstev lahko uporabili

na začetnih stopnicah hitrejšega gospodarskega vzpona in bo terjal bolj vsklajen in pospešen gospodarski razvoj, ne nekaj let precejšnja sredstva, tudi v bližnji bodočnosti ne moremo pričakovati, da bomo že lahko rešili vse najbolj pereče probleme na področju družbenega standarda. Pričakujemo pa lahko bolj vsklajen in enakomeren razvoj negospodarskih dejavnosti, kajti končno sive pa bi bila dosežena, v veliki meri odvisni od kulturne, socialne in zdravstvene ravni prebivalstva in osebnega počutja delovnega človeka.

Med pomembne probleme uvrščamo zelo počasno zaposlovanje za delo sposobnih ljudi, ki si želijo kakršnekoli intenzivne zaposlitve v občini. Zlasti gre tu za žensko delovno silo, dostikrat tudi za mladino ter ostale ljudi, ki se neradi zaposlujejo na oddaljenih

Branko Zdravec, predsednik OBLO

delovišjih izven občine ali celo okraja ali pa nimajo za to tudi možnosti. Vsa ta takozvana odvisna delovna sila, ki si občasno išče manj pomembna dela in skromen zaslužek, ali pa se tega ne uspe dobiti, v procesu družbeno-ekonomskega razvoja komun ne more kdo ve koliko prispevati, povzroča pa zlasti na podeželju socialne in druge probleme. Zato komuna takega položaja ni v stanju rešiti. Dela ali popolna rešitev pa bi bila dosežena, v kolikor bi katero izmed velikih podjetij izven našega okraja odprlo kak proizvodni obrat na teritoriji naše občine. Prepričan sem, da bi se želelo takoj zaposliti 800 do 1000 ljudi sposobnih za delo, morda še celo nekaj več. Kaj pa bi to pomenilo za njih in družbeno skupnost, nam je lahko vsem jasno. Vsi napori v tej smeri so bili doslej brez uspeha. Bilanca zadnjih petih let pa nam pove, da smo v občini uspeli na novo zaposliti komaj 300 oseb, od tega v proizvodnji okrog 200. Dokler pa bo na vasi toliko delovne sile, ki dela več ali manj še vedno za plačilo v naturi, tudi ni potrebe, da bi se hitreje pristopilo k mehaniziranemu obdelovanju zemljišče, kjer je to mogoče, in istosčasno uvajale sodobnejše oblike kmetijske proizvodnje, od česar je končno odvisno izboljšanje ekonomsko-socialnega položaja ljudi na vasi.

Problem pomanjkanja strokovnih kadrov v gospodarstvu in družbenih službah je v občini izredno pereč. Gospodarske organizacije so se tega delstva vse premalo zavedale, kar jim sedaj vzroča precejšnje težave. V tej smeri v občini ni gospodarske organizacije ali zavoda, kjer bi bilo to vprašanje zadovoljivo rešeno, četudi se je na to pravočasno opozarjalo. Čeprav je v tem oziru v zadnjih letih storjen nekaj resnih naporov, ter je v osnovi dosežena preorientacija pri večini kolektivov, pa menim, da je še ponekod ostalo zastarelo gledanje glede usposabljanja ter solanja potrebnih ljudi; še več, ponekod obstoji neka ljubostnost ali strah, da ne bi novi, mladi, solani kadri izpodrinili kakega zaprasenega birokrata ali zastarelega strokovnjaka. Zato naj gospodarske organizacije in nekateri samostojni zavodi še bolj intenzivno skrbijo za svoje kadre, občinski ljudski odbor pa naj nadaljuje s politiko stipendiranja in pridobivanja manjkajočih strokovnih ljudi za naše sole, zdravstvene zavode, upravo itd.

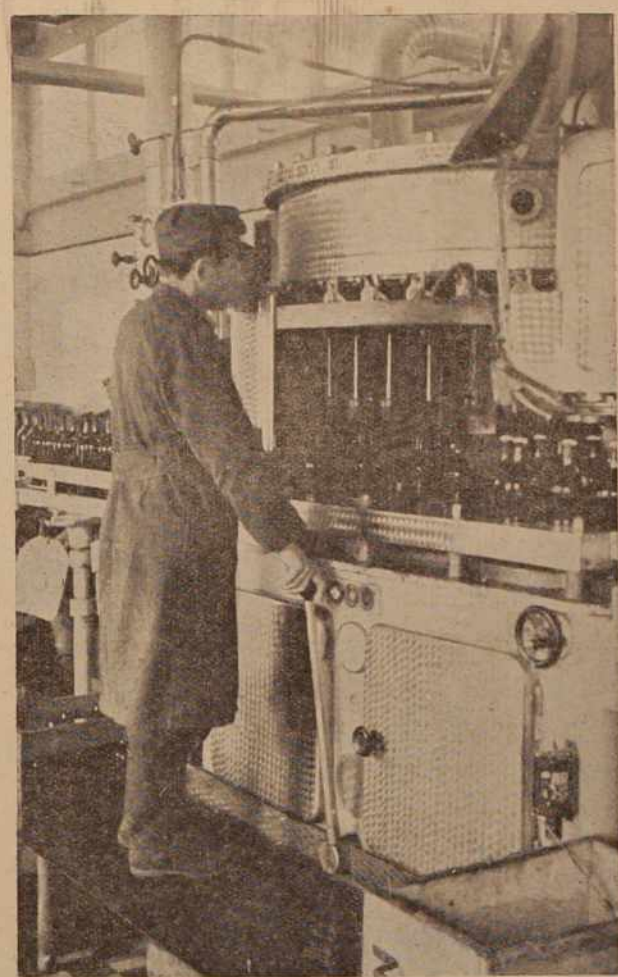
Novi gospodarski sistem je našel naše gospodarske organizacije premalo pripravljene. Samoupravni organi v gospodarstvu in gospodarsko-upravna vodstva v mnogih primerih niso proučila novega položaja ter na osnovi globljih analiz preorientirala ali prilagodila gospodarjenja novim načelom. Pravilniki o delitvi čistega dohodka ter o delitvi osebnih dohodkov, ki morajo biti sprejeti povsod v najkrajšem času, a najkasneje do konca tega leta, morajo temeljiti na skrbni proučitvi splošnega stanja vsake gospodarske organizacije, kar zahteva vsestransko obravnavno dokumentacijo, ki so lahko podlaga za pravilnice. Enako pomembno je, da se o teh vprašanih temeljito razpravi z vsemi proizvajalci oz. člani kolektiva, ki morajo dati kot najvišji zbor v podjetju svoje soglasje pred sprejetjem pravilnikov.

V tem letu je zašla večina podjetij v precejšnje težave glede obratnih sredstev, kar že povzroča določene resne motnje pri proizvodnji, prodaji in zlasti nabavi materiala. Sedanje stanje glede pomanjkanja finančnih sredstev za obratovanje sili kolektive, da usmerijo več lastnih sredstev v ta namen, s tem pa zmanjšujejo lastne investicije za osnovna ali proizvodna sredstva. Banke, ki se v glavnem vedno vodijo centralistično politiko, rešujejo ta problem prepočasni in premalo življenjsko. Skrajni čas je že, da postane komunalna banka v občini v resnici osnovna banka za kreditiranje gospodarstva. Delovni kolektivi v občini naj bi si medsebojno še bolj pomagali pri premagovanju teh težav s tem, da bi posojali svoja prosta sredstva tistim, ki jih trenutno potrebujejo.

Ne glede na našete težave in probleme, katerih je še cela vrsta in ki jih povzročajo naš nagel razvoj, pa je pred nami široko odprta pot novih načrtov in nalog, ki jih obravnava novi petletni perspektivni program občine. Ta program je zasnovan po široki in vsestranski proučitvi v delovnih kolektivih v gospodarstvu in družbenih službah. Lahko bi trdili, da je zelo smel, morda celo zahtevnejši od prvega petletnega plana komun, vendar temelji v glavnem na realnih osnovah naših zmogljivosti. S tem planom je podana splošna orientacija in osnovne smernice nadaljnega razvoja, četudi ga bo splošni razvoj v državi in razvoj v komunah nedvomno deloma korigiral.

Glavni pokazatelji tega plana predvidevajo, da bi naj obseg in vrednost celotne proizvodnje narasla od 2.714 milijonov v letu 1960 na 4.794 milijone v letu 1965, približno v enakem obsegu pa bi naj porastel tudi narodni dohodek, ki bi naj znašal leta 1965 na enega prebivalca 232.000 din, s čimer bi se približali povprečju, ki ga predvideva perspektivni program LR Slovenije.

Družbeni sektor gospodarstva, na katerem je glavno težišče razvoja, bi naj večal letni obseg proizvodnje za 17,2 odst. Če vzamemo, da predstavlja izvršena proizvodnja v letu 1960 indeks 100, potem predvideva petletni program naslednji porast po posameznih gospodarskih dejavnostih: industrija 290, kmetijstvo 168, gradbeništvo 127, promet 164, trgovina 140, gostinstvo 165, obrt 236 in Zdravilišče Radenci s proizvodnimi obrati vred 170. Tako povečanje proizvodnje in s tem celotnega dohodka temelji na popolnejšem izkoriščanju obstoječih proizvodnih zmogljivosti in povečani produktivnosti dela, kakor tudi na novih investicijskih naložbah v gospodarstvu. Petletni plan predvideva, da

V novem obratu v Boračevi

bi naj znašale skupne gospodarske investicije 4.392 milijonov din, od tega za osnovna sredstva 3.367 in za obratna 1.025 milijonov din. Po name-nu odpade na industrijo 628 milijonov, kmetijstvo 1.465 milijonov, gradbeništvo 48 milijonov, promet 100 milijonov, trgovino 82 milijonov, gostinstvo in turizem (zdravilišče) 937 milijonov in na obrt 107 milijonov din. Verjetno bodo nastale prav glede u-stvaritve teh investicijskih sredstev največje težave, saj bi morali povprečno letno za osnovna sredstva gospodarstva vlagati 637,4 milijone din ali za 119 odst. več kot v obdobju 1957-1960. Pretežni del teh sredstev bo moralo ustvariti gospodarstvo samo, prav-tako sredstva za obratovanje, na kar bodo morali kolektivi računati pri razporejanju čistega dohodka.

Ze v prejšnjem delu sem o-mnenil, da bo treba za službe družbenega standarda name-niti sorazmerno precej več sredstev, kot v prejšnjem obdobju. Program predvideva,

da bi naj v petih letih v te namene vložili skupaj 1.767 milijonov din; od tega za stanovanjsko graditev 908 milijonov, za komunalno dejavnost 333 milijonov in za kulturno, zdravstveno in socialno dejavnost 526 milijonov din. Poleg teh družbenih finančnih sredstev je pričakovati sorazmeren prispevek državljanov, ki so dolžni materialno prispevati pri urejanju svojih splošnih življenjskih razmer. Odmerjeni prostor mi ne dovoljuje, da bi podrobneje našteval investicijske naloge oz. objekte in ostalo, ki so na vidiku v gospodarstvu, kot za občne družbene namene. V glavnem so delovni kolektivi, družbeni organi in zbori v-olicev s tem seznanjeni ter so tak program tudi odobrili. Od vseh delovnih ljudi v komunah je odvisno, da bo tudi izpolnjen. Realizacija vsakoletnih družbenih planov po predvidevanjih petletnega programa omogoča letni porast družbenega standarda za okrog 12 (Konec na 6. strani)

Nova Gornja Radgona

možnosti za čim večjim splošnim napredkom. V tej zvezi želimo na tem mestu v grobih obrisih obdelati našo prehojeno pot v zadnjih nekaj letih, opozoriti na najbolj žgoče probleme in težave, s katerimi se srečujemo, ter nakazati nekatere naloge in cilje, ki jih obravnava novi petletni program naše komunice, ki bo sprejet dokončno še pred krajem tega leta. Pri taki obravnavi seveda ne moremo mimo števil, ki nam najbolj nazorno povedo rezultate dosedanjega dela.

S prvim petletnim planom, ki ga je sprejela naša komunica za obdobje 1957-1961, smo si zastavili dokaj zahtevne naloge tako na področju gospodarstva, kakor na ostalih področjih družbenega razvoja. Ze po štirih letih izvajanja tega plana, (znano je, da je bil prejšnji petletni plan v vse-državnem merilu zaključen v štirih letih) t. j. ob koncu 1960. leta, smo lahko ugotovili, da so bile uresničene osnovne smernice in temeljne postavke oz. naloge po začrtanem programu. Tako že od začetka tega leta dalje nadaljujemo v glavnem z istimi smotri, ki pa že spadajo v okvir novega petletnega programa 1961-1965.

V zadnjih štirih letih je porastel obseg in vrednost celotne proizvodnje za 72 odst., narodni dohodek pa za 68 odst. Planirane investicije v gospodarstvu so bile izpolnjene s 96 odst., investicije za družbeni standard pa s 84 odst. Ti pokazatelji o vrednosti proizvodnje v celotnem gospodarstvu in o narodnem dohodku nam povedo, da je bil v tem kratkem času dosežen velik porast proizvodnje v vseh panogah gospodarstva in da so razen kmetijstva vse ostale gospodarske dejavnosti svoj plan v celoti dosele ali celo presegle. Obseg kmetijske proizvodnje je v enakem obdobju porastel za 41 odst. namesto planiranih 61 odst., to pa predvsem iz razloga, ker so bile sorazmerno majhne

tudi za namene družbenega standarda. Skupne investicije na področju stanovanjske graditve, solstva in kulture, zdravstva in socialnega varstva ter komunalne dejavnosti so znašale v zadnjih štirih letih 378 milijonov din ali povprečno letno 94,5 milijonov din. Pretežni del teh sredstev ali v absolutnem znesku 232 milijonov din odpade na stanovanjsko izgradnjo, s čimer je bilo zgrajenih okrog 100 novih stanovanj. Iz prednega jasno izhaja, da komunica ni imela na razpolago najnujnejših sredstev za potrebe šolskih, kulturnih, zdravstvenih in komunalnih ustanov ter da je vse to vplivalo na sorazmerno počasno rast občega družbenega standarda, kar lahko povzroča tudi določene negativne politične, kulturne in socialne posledice. Toda stalno moramo imeti pred očmi, da je tako splošno-družbeno raven, kot osebni standard, odvisen edino od gospodarske prosperitete odnosno od dohodka, ki ga dosegamo v gospodarstvu, ter od pravilne delitve tega dohodka. Ker pa smo še vedno

Opekarna Gornja Radgona

AVTOREMONT GORNJA RADGONA

K ORGANIZACIJI SERVISNIH SLUŽB

Vse večji motorni promet na cestah zahteva tudi dobro organizirano servisno službo. Izkušnje kažejo, da je okvare na motornih vozilih moč hitro in poceni popraviti le, če je ta služba specializirana za posamezna vozila. Tak primer je obrtno podjetje Avto-remont v Gornji Radgoni, ki je v Sloveniji prvo specializirano podjetje izključno za popravila avtomobilov znamke TAM in motorjev Tomos.

Podjetje, ki je lani slavilo šele 10-letnico svojega obstoja, se je po zaslugi kolektiva razvilo iz nepomembne avtomehanične delavnice v sodobno urejen in mehaniziran servisni obrat. Podjetje je v začetku zaposlovalo le 6 ljudi. Ste-

vilno zaposlenih se je povečalo, ko so zgradili nove delavniške prostore in razširili predmet poslovanja. Leta 1955 je podjetje preusmerilo 80 odst. vseh popravil na popravila avtomobilov znamke TAM. Čeprav je kolektiv štel tega leta samo 12 ljudi, so že opravili 48 servisnih pregledov, 8 generalnih popravil, 7 srednjih popravil, 27 generalnih popravil strojev in 435 ostalih manjših popravil. Tri leta kasneje je podjetje uvedlo nove oddelke za avtokaroserijska in avtotapetniška dela. Tega leta je podjetje prevzelo tudi servisno službo za popravilo motornih koles znamke Tomos, leto dni kasneje pa še servis za popravilo akumulatorjev. Število zaposlenih je zdaj naraslo na 18 ljudi. V tem času je znatno narasla tudi storilnost dela, saj je ustvarjena vrednost na posameznega zaposlenega znašala več kot dva milijona dinarjev letno.

Z ozirom na pomanjkanje prostorov se je kolektiv Avto-remonta odločil predvsem za lastni sredstvi opraviti vsa razširitevna dela in zgraditi novo montažno halo. S pridobitvijo novih delavniških prostorov in z ustanovitvijo ličarskega oddelka je naraslo število zaposlenih na okrog 90 ljudi.

Podjetje danes sestoji iz avtomehanike, avtokaroserijske, avtokleparstva, avtoličarstva, avtotapetništva, vulkanizacije, prevoznitva in oddelka za popravilo akumulatorjev. Tako je podjetje po ustanovitvi servisnih služb in po reorganizaciji v oddelke začelo z uvajanjem obračuna dohodka po obračunskih enotah ter začelo nagrajevati zaposlene po njihovem vloženem delu.

Podjetje svojo nalogo uspešno opravlja, kar lahko sklepamo po vedno večjem številu naročnikov iz Slovenije in Hrvaške. Lastniki in vozniki kamionov so z uslugami Avto-remonta zelo zadovoljni. Dobra organizacija dela namreč omogoča podjetju hitro opravljanje servisnih opravil. Podjetje velja v pogledu servisnih popravil kot eno najcenejših v državi. Avto-remont je tudi eno izmed redkih tovrstnih podjetij v državi, ki lahko s lastnimi kadri opravi generalni remont vozil brez zunanjih sodelavcev.

Posebej je treba omeniti pomembnost najmlajše veje dejavnosti — avtoprevoznitva. Podjetje je s tem, da je začelo vzdrževati avtobusno zvezo Apač — Gornja Radgona — M. Sobota omogočilo šolski mladini iz Apač, Radgone, Ra-

Gornjeradgonsko opekarniško podjetje ODSLEJ — KAKOVOST IZDELKOV

Malo je pri nas podjetij, ki imajo za seboj tako dolgo dobo obstoja, kot opekarniško podjetje v Gornji Radgoni. Minilo je polnih 130 let, odkar računajo, da je nastalo to podjetje. Točnih podatkov o ustanovitvi podjetja ni. Znan ni tudi ustanovitelj. Ekonomске krize, razne politične spremembe in konkurenčni boji skozi desetletja niso mogli uničiti tovarne. Vse do leta 1888 je tovarna obratovala samo na ročni pogon. Tega leta pa je bilo nabavljenih že nekaj prvih strojev, predvsem za izdelavo polne zidne opeke. Tedaj je bilo podjetje, kakor pričajo nekateri uradni spisi, ki obstajajo v podjetju, pod upravo mestne občine Radgona (Radkersburg).

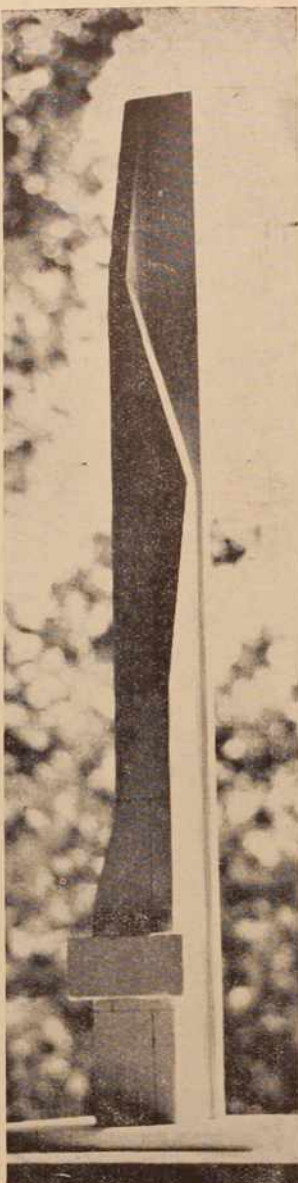
Nekoliko več je znano o podjetju od leta 1908, ko je občina mesta Gradec zgradila v Borec pri Križevcih novo in za takratne čase najmodernejšo opekarno na Balkanu. Takrat je občina mesta Gradec obnovila tudi obrat v Gornji Radgoni in nabavila nekaj opreme in strojev. Zanimivo je to, da je od teh strojev še danes nekaj takih, ki so se v pogonu. Med obema vojnoma sta bili obe opekarni — v Borec in v G. Radgoni — združeni v eno podjetje — v Gornjeradgonsko občinsko podjetje. Znano je, da sta obe opekarni prav v tem času preživljali težke krize, posebno se v letih od 1932 do 1937.

Druga svetovna vojna ni prizanesla tudi radgonski opekarni, saj je bila posebno še zadnji dve leti vojne v sila klavrnem stanju. Tovarno so vsa vojna leta le izkoriščali, ne da bi vanjo vložili potrebna sredstva za vzdrževanje. Zato naloge kolektiva v prvih povojnih letih niso bile lahke. Opekarno so prevzeli delavci, ki so bili zaposleni v tovarni že prej, in ti še danes tvorijo jedro delovnega kolektiva.

V rokah delavcev po osvoboditvi, zlasti še po uveljavljanju delavskega samoupravljanja, so tovarno iz leta v

leto vse bolj širili, izpopolnjevali delovni proces in nabavili vrsto modernih naprav in strojev za izdelovanje najrazličnejših opečnih elementov. Napak bi bilo, če ne bi omenili sadov večletnih prizadevanj delovnega kolektiva. O tem naj povedo za približno predstavbo le nekateri številni podatki. Leta 1939 so imeli le 2 asortimana in 1 milijon 997 tisoč žganih opečnih enot, leta 1960 pa že 22 asortimanov in 10 milijonov 150 tisoč žganih opečnih enot ali za 408 odst. več. Tudi število zaposlenih se je v zadnjih letih močno povečalo, saj je naraslo v primerjavi z letom 1939 za 120 odst. Delovni kolektiv je mnogo pomagal tudi pri rekonstrukciji obrata, za kar je vložil več tisoč prostovoljnih delovnih ur in okrog 80 milijonov dinarjev lastnih sredstev. Z nabavo novih strojev in z modernizacijo obrata so sčasoma odpravili v glavnem vsa težja fizična dela. V podjetju imajo že nekaj let tudi obratno delavsko menzo, ki se je poslužuje velika večina zaposlenih delavcev. Poleg 5 stanovanjskih hiš z 18 družinskimi stanovanji so v letu 1960 zgradili še nov 9-stanovanjski blok, kjer imajo delavci primerna stanovanja. Delovni kolektiv tudi vsako leto žrtvuje milijonska sredstva za ureditev komunalnih in drugih naprav.

Vsi ti uspehi niso uspavali kolektiva. V načrtih sicer nimajo več povečanja proizvodnje, temveč skrb za dvig kakovosti opečnih gradbenih elementov, ureditev okolice tovarne, zgraditev potrebnih sanitarnih naprav, tako da se bo vsak delavec tega podjetja čim ugodneje počutil pri delu in doma.

V nedeljo, 15. oktobra bado v Radgoni odkriti spomenik revolucije

Seznam aktivistov in žrtev fašističnega terorja gornjeradgonskega območja

1. Antolin Franc, Hrastje-Mota
2. Boezio dr. Lenart, Gornja Radgona
3. Boriko Ivan, Kraljevi
4. Budja Franc, Janžev vrh
5. Budja Karl, Očeslavci
6. Cigut Janez, Hrastje-Mota
7. Cremonšnik dr. Vinko, Gornja Radgona
8. Domajnko Alojz, Kapela
9. Domajnko Alojz, Sp. Ivanjci
10. Domajnko Franc, Hrastje-Mota
11. Fašalek Maks, Lastomerci
12. Fekonja Franc, Stavešinci
13. Ferenc Stanko, Turjanski vrh
14. Ferš Janez, Lomanosi
15. Gaberc Martin, Gornja Radgona
16. Golinar Alojz, Hrastje-Mota
17. Golnar Anton, Sovjak
18. Gomzi Alojz, Kupetinci
19. Grosman Franc, Lastomerci
20. Gruškovnjak Ignac, Turjanski vrh
21. Gubič Janez, Ivanjševci
22. Hamler Mihael, Ivanjševski vrh
23. Hojs Franc, Ivanjševski vrh
24. Hojs Friderik, Rodmošci
25. Hoic Martin, Kapelski vrh
26. Horvat Alojz, Turjanci
27. Horvat Anton, Paričjak
28. Horvat Franc, Spodnja Ščavnica
29. Horvat Ivan, Police
30. Iskra Ivan, Police
31. Jeme Oto, Gornja Radgona
32. Jurkovič Janko-Jovo, Turjanci
33. Jurkovič Janko, Hrastje-Mota
34. Jurkovič Jakob, Hrašenski vrh
35. Kaučič Konrad, Radvenci
36. Kerenčič Jože, Jastrebeci
37. Ketiš Franc, Radvenci
38. Kežmah Tončka, Gornja Radgona
39. Klaneček Stanko, Videm ob Ščavnici
40. Klemenčič Danica, Gornja Radgona
41. Klemenčič Franc, Rački vrh
42. Knafelc Franjo, Videm ob Ščavnici
43. Kocuvan Ida, Gornja Radgona
44. Kolmanič Ivan, Janžev vrh
45. Korošak Drago, Videm ob Ščavnici
46. Korošec Alojz, Mursčak
47. Korošec Karl-Brzi, Čakova
48. Korošec Maks, Gornja Radgona
49. Kovacič Jožef, Police
50. Kampuš Jakob, Hercegovščak
51. Kraner Franc, Sp. Ščavnica
52. Krempel Maks, Očeslavci
53. Križanič Viktor, Hrastje-Mota
54. Križan Matilda, Sp. Ščavnica
55. Lapi Kristina, Mursčak
56. Lotrič dr. Franjo, Gornja Radgona
57. Marič Ljudmila, Gornja Radgona
58. Marič Marija, Gornja Radgona
59. Njivar Jakob, Grabnošci
60. Novak Franc, Očeslavci
61. Obrab Rozalija, Stavešinski vrh
62. Pihler Feliks, Očeslavci
63. Pintarič Franček, Spodnja Ščavnica
64. Postrak Franc, Videm ob Ščavnici
65. Potočnik Franc, Kapela
66. Rantaša Jožef, Hrastje-Mota
67. Raščan Franjo, Videm ob Ščavnici
68. Rotovnik Karl, Gornja Radgona
69. Rožman Ivan, Police
70. Rožman Marija, Police
71. Satler Alojz, Lastomerci
72. Satler Ivan, Sp. Ivanjci
73. Satler Jakob, Spodnja Ščavnica
74. Satler Marica, Spodnji Ivanjci
75. Senger Anton, Plitvički vrh
76. Semencič Franc, Lomanosi
77. Sersén Franc, Očeslavci
78. Sinko Jožef, Videm ob Ščavnici
79. Strajnsak Anton, Kapela
80. Sabec dr. Karl, Gornja Radgona
81. Safarič Ivan, Slaptinci
82. Sandor Karl, Rihtarovci
83. Seroni Vinko, Gornja Radgona
84. Skrlce Anton, Ivanjševci
85. Slamberger Ferdinand, Gornja Radgona
86. Stelcer Ivan, Mursčak
87. Stelcer Jožef, Janžev vrh
88. Strajher Milan, Hrastje-Mota
89. Talany Jože, Gornja Radgona
90. Toth Jože, Očeslavci
91. Trajbarič Franc, Hrastje-Mota
92. Trstenjak Filip, Police
93. Veberič Jože, Zbigovci
94. Velc Edvard, Stavešinci
95. Verzel Alojz, Dragotinci
96. Volf Franc, Zbigovci
97. Vogrinec Anton, Sp. Ščavnica
98. Vogrinec Anton-Lenc, Kunova
99. Vrbnjak Anton, Selšči
100. Vreča Jakob, Cresnjeveci
101. Vrščaj Crtomir, Plitvički vrh
102. Zadravec Alojz, Rožički vrh
103. Zadravec Anton, Rožički vrh
104. Zadravec Franc, Rožički vrh
105. Zamuda Jožef, Spodnji Ivanjci
106. Zenger Alojzija, Janžev vrh
107. Zenger Franc, Janžev vrh
108. Zemljic Terezija, Cresnjeveci
109. Zorger Marija, Očeslavci
110. Zorko Marija, Stavešinci
111. Zver Franc, Kraljevi
112. Zinkovič Jože, Janžev vrh
113. Žižek Franc, Lokavci pri Negovi

Radgonska komuna včeraj, danes in jutri

(Prenos s 5. strani)

odst., in osebne potrošnje za 7,4 odst.

Novi program, ki ga sprejemamo po 20 letih začetka ljudske revolucije, je v bistvu nadaljevanje vseh dosedanjih naporov naših delovnih ljudi, da bi si ustvarili boljše življenjske pogoje, kar je v bistvu tudi program našega splošnega socialističnega družbenega razvoja.

V iskreni želji, da bi na tej poti krepko napredovali in pritegnili k upravljanju komune prav vse proizvajalce, čestitam vsemu prebivalstvu k 20. obletnici ljudske revolucije in občinskemu prazniku!

UVOD V PRAZNOVANJE 80. OBLETNICE ZDRAVILIŠČA

Menim, da je prav, da obelodanim 80. obletnico rojstva Zdravilišča Slatina Radenci, ki ga praznujemo prihodnje leto, prav ob priložnosti, ko praznujemo velik praznik naše komune, praznik socialistične revolucije v tem skrajnem kotičku naše ožje in širše domovine. Čeprav tu na vzporednih vratih vzhoda v centralno Evropo ni bilo vseh tistih oblik boja in obsega teh oblik kot v geografsko in politično ugodnejših pokrajinah naše dežele, smo kljub temu lahko ponosni, da smo iz Radencev in okolice že 1941. leta imeli prve ljudi v odborih OF in na borbenih položajih. Nikjer kot tukaj ni okupator tako prefinjeno izkoristil socialno stisko kmečke-

ga proletariata, ki je predstavljal edino realno silo za vsebinsko nasega boja. V teh okoliščinah je bil boj sila težaven. Ne glede na to pa odpor ni nikoli povsem ponehal. Iskra je tlela dalje, dokler se ni razgorela v mogočno baklo. Radenski delovni kolektiv, ki je pred vojno štel do 170 sezonsko zaposlenih ljudi, ni šel molče skozi našo revolucijo. Med njimi je večina starejših na ta ali oni način sodelovala z NOB, med njimi so tudi taki, ki so se s puško v roki borili širom naše domovine. Ti so vnesli nov duh v

svoj kolektiv, ki se je od osvoboditve sem razvil od prejšnjih 170 članov na 540 članov in ki je visoko dvignil storilnost svojega dela po osebi. Skladno s tem se je menjal tudi socialni in družbeni

BOGOMIR VERDEV

položaj zaposlenega delavca. Danes je naš proizvajalec ne le deležen splošne socialne zaščite, ki jo uživamo pri nas, tudi njegov osebni dohodek je osvobojen meznih odnosov

in odvisen od njegove volje in sposobnosti. Naš kolektiv je upravičeno ponosen, da je med prvimi v Pomurju pričel odpravljati mezdno miselnost in s tem dosegel nepričakovane rezultate dela. Odsotnost meznih odnosov s hitrimi koraki odpravlja mezdno miselnost in tako deluje na hitri prehod v novo kvaliteto upravljanja. Mezdni odnos je protisloven delavskemu upravljanju. Ta odnos je delna konzervacija delavčeve sposobnosti. Tako

kot je ljubezen do domovine odvisna od človekovega osebnega počutja in od njegovega razuma, tako je tudi proizvajalčeva zavest do dela odvisna od njegovega osebnega standarda in vrednotenja njegove osebnosti. Naš družbeni red je do zakona o delavskih svetih na splošno, v družbenih razmerah vrednotil proizvajalca. Delavsko upravljanje je prineslo novo kvaliteto s tem, da je proizvajalec ob (Konec na 8. strani)

6. aprila 1941. leta so Nemci udarili že v zgodnjih jutranjih urah po Gornji Radgoni. Odpor maloštevilnih vojakov je kmalu splahnel, saj so popivali njihovi oficirji vso noč v kleti največjega hitlerjanca v Gornji Radgoni; to je bil bogat vinogradnik Bouvier, ki je že za stare Jugoslovijce zvesto služil Hitlerju. Na pol omamljeni oficirji žalostne jugoslovanske armade sploh niso vedeli, kaj se dogaja, ko je prisiljal jutro, in kakšno trnjevo pot je začelo hoditi slovensko ljudstvo. Samo 6 Nemcev je padlo pri obrambi tega obmejnega mesteca, čeprav so računali sovražniki, da prehod čez mejo ne bo tako lahek. Ključna podoba stare jugoslovanske vojske!

No, pa tako je bilo povsod; izdajalski petokolonasi so orpravili svoje, saj so imeli svoje pajdaje celo v generalštabu. Sicer smo napad na Jugoslavijo slutili že vsi, saj po 27. marcu tudi ni moglo biti drugače, ko so spregovorili Jugoslovanski narodi brez botrovanja žalostnih figur kraljevega dvorca in kraljeve vlade. Vsi smo čakali samo se dneva, ko bodo zarjaveli tanki in zatulili kljukasti avioni nad našo zemljo.

Napad na Jugoslavijo so čakali tudi v Gornji Radgoni, saj so bila izzivanja nacistov na drugi strani Mure vedno bolj očitna. Pri belem dnevu so merili nemški topničarji na jugoslovanske utrdbe in njihove štupe so strmoglavljale na jugoslovanske bunkerje, seveda tokrat še brez bomb; toda to je bila že živčna vojna, uspešen uvod v pravo vojno.

Vest o vedno bolj napetih odnosih med Jugoslavijo in Nemčijo so prinesli iz Ljubljane in tudi od drugod radgonski študentje, ki so se vr-

nili domov že proti koncu marca. Med njima sta bila tudi skojeveca Ivo Hojs in Jože Holz, prvi doma iz Radgone, drugi pa iz Kobilščaka pri Radencih.

Ze takoj po prihodu sta sklenila — izkušnje sta dobila že kot ilegalca v Ljubljani — da bo treba vsekakor nekaj ukreniti in da naša domovina ne more biti kar tako na prodaj, kot so mislili nacisti. In ko so se začele valiti 6. aprila nemške horde čez most in se razlivali po naši trpeči zemlji, je mladinec Ivo Hojs že naročil takratnemu dijaku Meščanske šole v G. Radgoni Milanu Klemenčiču, naj prešteva nemške kamione, saj bodo podatki o njih verjetno še komu služili. In tako je mladi Milan ostal blizu mosta in vneto prešteval sive pošasti, ki so se plazile z onkraj mostu na naša tla. V Radencih pa je mladinec Jože Holz s svojim prijateljem Jožetom Dibelčarjem skrbno stikal po zapuščenih bunkerjih stare jugoslovanske vojske; vsekakor sta našla nekaj municije in jo zakopala nekje na Dibelčarjevi njivi. V tistem času ni bilo na tem predelu niti partijske niti skojevske organizacije, čeprav je delal v tem pogledu že v stari Jugoslaviji profesor Jože Kerenčič, ki je poučeval na radgonski meščanski šoli. Zato sta sklenila Holz in Hojs, da bo treba tudi na tem predelu Slovenije ustanoviti trdno politično organizacijo, ki bo lahko vodila ljudski odpor. Ze čez nekaj dni sta se odločila, da bosta vključila v to organizacijo Milana Klemenčiča, Bojana Gorenc, oba iz Gor. Radgone in Vojka Brajnika, prometnika na radgonski železniški postaji. Tako je na-

stala v Gornji Radgoni prva skupnica mladih ljudi s silno željo in voljo, postaviti se po robu strahotnemu stroju Hitlerjeve armade, ki je tepala naša izmučena tla. Ta skupnica je torej postala žarišče, sicer še skromno, ki pa je že oddajalo plamen, ki je raznelil kmalu v odpor vso pokrajino ob Muri.

Mladi ljudje so se sestajali predvsem na domu mladince Hojsa, saj je imel njegov oče ugledno mizarško delavnico, kamor je zahajalo mnogo različnih ljudi; zato ti sestanki niso bili Nemcem sumljivi. Ker je bil oče Hojs v nemškem ujetništvu, je vodil delavnico nekaj let starejši A-

Radencec. Tako je skupina širila svojo dejavnost iz Gornje Radgone proti Slatini Radencem. Holz jo je širil še dalje proti Turjancem, Franček Pintarič pa je prenašal uporniški duh v Spodnjo Ščavnico in še dalje proti Benediktu.

Najbolj uporniški je bil Franček Pintarič, ki se je spravil kar h koproju bunkerja za partizane. Radgonska skupina mladine je tudi pridno poslušala tuja radijska poročila, jih širila med Radgončane in celo med nemške vojake, kar je bilo za tiste čase resnična predrznost.

Takoj po okupaciji je radgonska mladina tudi reševala slovenske knjige, ki jih je ple-

Radgona v borbi

KRI JE BILA

lojz Vreča, mizarški pomočnik. Tudi ta je bil že seznanjen z naprednim gibanjem v stari Jugoslaviji in pomagal mladim ljudem. Sprva se je sestajala mladina v idiličnem okolju; pod brajdo, kasneje pa so se preselili kar v mizarško delavnico. Ze na prvih sestankih, ki so jih začeli v drugi polovici aprila 1941. leta, so zasnovali razne akcije. Tako je mladinec Bojan Gorenc s podstrešja občine s pomočjo ostalih mladincev »zaplenil« nemški vojski plinske maske. Hoteli so se lotiti tudi orožja, pa jim akcija ni uspela. Tež skupinici se je pridružil še kasneje Franček Pintarič iz Spodnje Ščavnice in Alojz Horvat, ki je bil doma blizu

nila nemška soldateska z domačimi izdajalci; mladi ljudje so organizirali na nekem podstrešju prvaceto knjižnico, ki je več ali manj redno poslovala. Najbolj pridni bralci so bili Leo Kaučič, Ivan Jaušovec, Tonček Strakl, Marjan Ravnikar in drugi.

Med starejšimi Radgončani je šutil gnev do Nemcev dr. Cremonšnik, ki se ni hotel vpisati v Stajersko domovinsko zvezo in ni pustil svoje hčerke Zive, študentke, da bi stopila v vrste Hitlerjeve mladine. Pač pa je Ziva iskala zvezo z ljudmi, ki bi se hoteli upreti nemškimi divjakom. Tako je skojevec Holz vključil v uporniško družino še to pomorno radgonsko dekle.

Prve aretacije 6. aprila 1941 v Gornji Radgoni

DR. Miron Orel:
VINOGRADNIŠKO GOSPODARSTVO G. RADGONA

V PRIHODNIH LETIH ZA STANDARD

Ko praznujemo 20-letnico vstaje v naši občini, je prav, da se spomnimo pridobitev, ki nam jih je dal naš novi družbeni red in na gospodarski razvoj naše okolice, kjer živimo in delamo. Novi družbeni sistem je globoko posegel tudi v gospodarsko življenje našega obmejnega mesta, kjer je sedež našega Vinogradniškega gospodarstva.

Takoj po osvoboditvi je nastalo Vinogradniško gospodarstvo Gornja Radgona iz zaplenjenih zemljišč veleposestnikov, ki so bili predvsem nemške narodnosti. Posestvo je bilo takrat še malo in slabo organizirano. Vendar se je sčasoma močno razvilo in razširilo, tako da je danes eno največjih v Sloveniji. Ima preko 4.000 ha površin, od katerih je 3.000 ha obdelovalne zemlje in 1.300 ha gozdov.

Struktura površin, podnebje in oddaljenost od večjih potrošniških središč, so vplivale na usmeritev proizvodnje k živinoreji in vinogradništvu. Bogata apaška polja ustrezajo za proizvodnjo žit in krmnih rastlin, sončne gorice radgonskega predela pa za proizvodnjo visokorodnih vin. Danes usmerjamo poljedelstvo k proizvodnji krmnih rastlin zaradi naglo razvijajoče se živinoreje. Do nedavnega je bila živinoreja zanemarjena tako v vinogradniških, kakor tudi na poljedelskih predelih. Sedaj ima gospodarstvo okrog 1.500 glav goveje živine, 200 plemenskih svinj in 1.000 bekonov. Novi farmi baby-beefa in bekonov bosta že letos dali na trg 270 tisoč kg govejega in 120 tisoč kg svinjskega mesa. Vendar je ta proizvodnja še nizka v primerjavi z velikimi površinami in z naraščajočimi hektarskimi donosi. V Apaški dolini smo letos prvič dosegli na 1 ha 56 q pšenice sorte Leonardo. Prav tako smo za več kot 30 odst. presegle planirano proizvodnjo sena in za 50 odst. silažne koruze. Že prihodnje leto bomo proizvedli 2-krat več svinjskega in dva in pol krat več govejega mesa — skupaj 700 tisoč kg mesa. Petletni perspektivni načrt predvideva povečanje te proizvodnje na 1,5 milijona kg mesa letno. Tako bo postala živinoreja najvažnejša panoga našega gospodarstva. Ker vse potrebne količine proizvajamo sami, bo naša proizvodna cena nižja kot drugod, kjer kupujejo krmo.

Na 300 ha vinogradniških površin, od katerih je le nekaj nad 200 ha rodnih, proizvajamo letno okrog 80 vagonov kvalitetnih vin. Letošnji pridelek bo izredno dobre kakovosti zaradi ugodne jeseni. Mošt ranine, ki smo ga letos

že vketali, ima do 27. odst. sladkorja. Cimprej bomo morali obnoviti vinograde in uvesti samo strojno obdelavo. V naslednjih 5 letih bomo obnovili okrog 120 ha vinogradov. Gospodarstvo ima tudi okrog 180 ha sadovnjakov, od katerih je 46 ha plantaž.

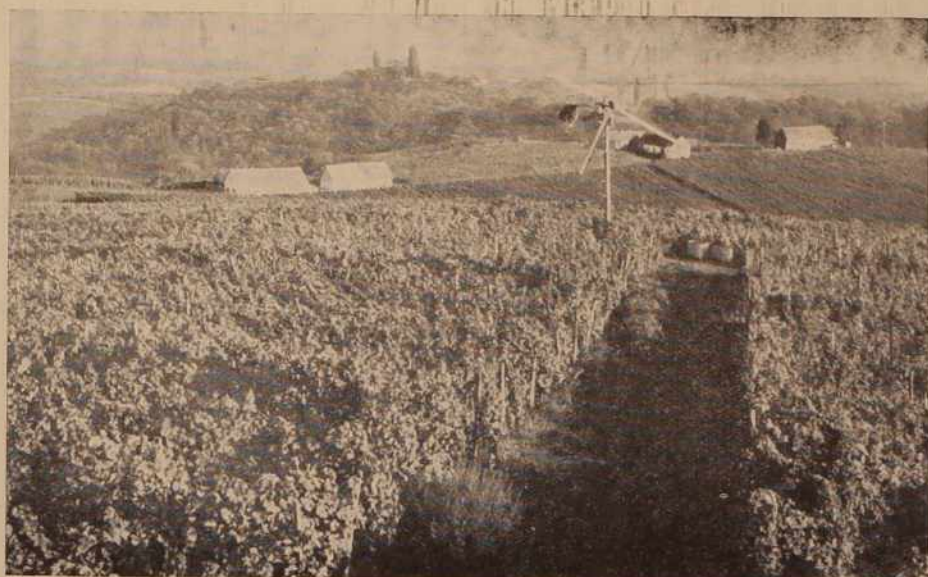
Letos smo začeli z izdelavo načrtov za veliko klet za proizvodnjo penečih vin. Nadaljevati hočemo preko sto let staro tradicijo pri proizvodnji šampanjca. Nova klet, ki bo zgrajena v Gornji Radgoni, bo imela 300 vagonov kapacitete. Letno bomo v njej proizvedli pol milijona steklenic raznih biserov in pol penečih vin. Ostala vina bomo v glavnem vstekljenčili.

Vzporedno z naraščajočo proizvodnjo narašča tudi dohodek podjetja. Le-ta bo že letos presegel eno milijardo dinarjev. Po perspektivnem načrtu bo dohodek znašal leta 1965 že dve milijardi dinarjev. Spričo novega gospodarskega sistema smo tudi v našem

podjetju začeli z uvajanjem ekonomskih enot, z decentralizacijo delavskega samoupravljanja. Prizadevamo pa si, da bi pri naši proizvodnji našli vse skrite rezerve in tako pomenili proizvodnjo. Naš delovni kolektiv, ki mu gre vsa zasluga za dosežene uspehe v proizvodnji, je v 15 letih od ustanovitve podjetja do danes postal tako enoten, da mu lahko družba zaupa tudi najtežje naloge. Delavci so postali vestni upravljalci družbene lastnine, kar so že večkrat dokazali, ko so bila potrebna sredstva za nove investicije.

V bodoče bomo predvsem skrbeli, da bomo vložili čim več sredstev za družbeni standard — za dvig življenjskih pogojev naših delavcev.

ELRAD G. RADGONA

Nasađi VG Gornja Radgona

Zaposliti čim več žena

INDUSTRIJSKO PODJETJE ZA IZDELOVANJE ANTEN IN ANTENSKEGA PRIBORA SE JE RAZVILO IZ SKORAJ NEPOMEMBNE OBRATNE DELAVNICE »ELEKTRO-RADIO«, KI JE POPRAVLJALO RAZNE ELEKTRIČNE IN RADIJSKE APARATE TER OPRAVLJALO ELEKTRIČNE INSTALACIJE.

Prvi pomembnejši Elradovi proizvodi so bile elektro-magnetne svetilke, električni aparati za vulkaniziranje, dvoplošni kuhalniki, električni grelci in električne

klečče za omamljanje prašičev.

Tehnični razvoj radia in televizije je vedno bolj prihajal do izraza tudi v Sloveniji. Pokazale so se potrebe po UKV in TV antenah ter antenskem priboru. Tako so že leta 1956 začeli z izdelavo UKV in TV anten. V letu 1957 so v podjetju, kjer je bilo takrat zaposlenih le 10 ljudi, že izdelali okrog 100 UKV in TV anten. Hitro so osvojili tudi strokovna popravila TV sprejemnikov, istočasno pa sproti uveljavljali elektroinstalarstvo, avtoelektričarstvo, polnjenje akumulatorjev in drugo.

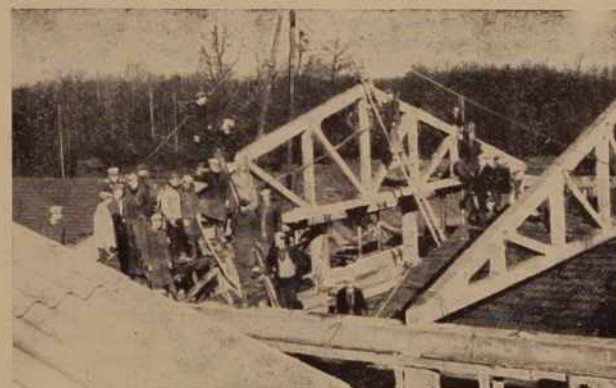
V letu 1958 se je takratno obrtno podjetje popolnoma preusmerilo na izdelavo anten in antenskega pribora. Brutoizvoz se je povečal v letu 1958 od 19 milijonov dinarjev na 165 milijonov dinarjev v letu 1961. Proizvodnja se je v zadnjih treh letih povečala za 870 odst., število zaposlenih pa za 350 odst. Letos je podjetje tudi izpolnilo proizvodni plan za prvo polletje 1961. Obrtno podjetje Elrad se je v tem letu z oziranjem na povečano proizvodnjo in bodoče naloge preimenovalo v industrijsko podjetje.

Zaradi hitrega razvoja radia in TV tehnike si podjetje prizadeva urediti sodobne delavniške prostore, pripomočke in uvedbo ekonomičnega ter mehaniziranega načina proizvodnje. Osvojili so že tudi postopek galvaniziranja, tako da za eluksiranje anten in antenskega pribora niso več odvisni od tujih uslug. Lepo so uredili novo galvaniko, orodjarno in veliko novo halo, v kateri imajo že montirane tudi nove stroje. Vsak obiskovalec Elrada se zlasti zanima za stroje, s katerimi bodo v kratkem začeli izdelovati visokofrekvenčne kable, ki smo jih do sedaj v celoti uvažali. Na tem področju bo proizvodnja domačih kablov prispevala znaten delež k osamosvojitvi domače industrije v TV tehniki.

Vzporedno z osvajanjem novih proizvodov radio in TV tehnike ter nabave modernih strojev, skrbi podjetje tudi za strokovni kader. Strokovnjaki prihajajo v podjetje z velikim zanimanjem, saj jim je tu omogočeno zanimivo znanstveno delo. Nekvalificirana delovna sila si je deloma s prakso in z obiskovanjem raznih tečajev in seminarjev pridobila polkvalifikacije za določena delovna mesta. Elrad ima v sobotnem okraju procentualno največje število stipendistov, ki bodo po končanih študijih izpolnili prosta delovna mesta.

Znano je, da je v radgonski občini pereč problem zaposlitve žena. To pa uspešno rešuje Elrad, saj je v podjetju od vseh zaposlenih kar 38 odst. žena. Predvideni razvoj podjetja bo ta odstotek še povečal.

Člani kolektiva v Elradu imajo lepe uspehe tudi na kulturnem in športnem področju. Sindikalna podružnica je že večkrat organizirala razna športna tekmovanja. V podjetju imajo nogometno, odbojgarsko in roketno ekipo ter strele in sahiste. Organi delavskega samoupravljanja skrbijo pogoje za (Nadaljevanje na 8. strani)

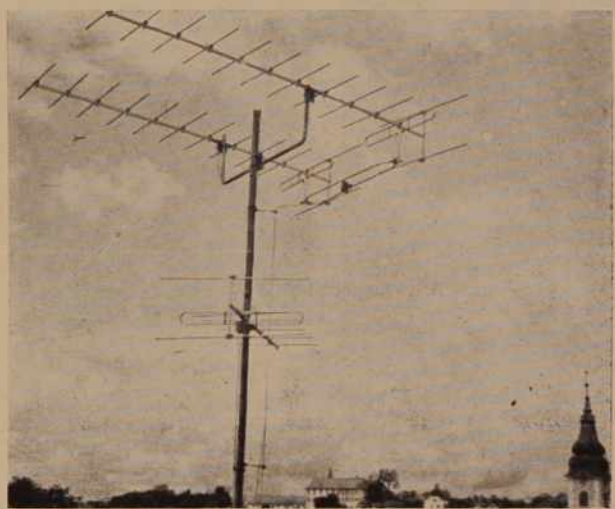
Montaža strešnih nosilcev v opekarni Lukavci, ki jo je opravilo Gradbeno podjetje Gornja Radgona

GRADBENO PODJETJE GORNJA RADGONA

ŠTEVILNE GRADNJE

Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1947. Kolektiv, ki je bil takrat še maloštevilen, je bil skoraj brez poslovnih prostorov, brez opreme in strojev. Razpolagal je le z nekaj skromnim ročnim orodjem. Tri

leta so večino del opravljali ročno, saj je vsa njihova mehanizacija obstajala le v mizarškem skobelniku, krožni žagi in starem mešalcu za beton. Kolektiv je kmalu spoznal, (Nadaljevanje na 9. strani)

Elradove antene

Kdo bi mogel našteti še celo vrsto mladih ljudi, ki niso mislili tako, kot bi prijalo nemškemu okupatorjem. To so nacisti dobro čutili in se začeli bati tudi v Gornji Radgoni.

Se nekaj časa so delali sami ti uporniški samorastniki, strašili Nemce in delali skrb Gestapu, dokler jih ni povezal njihov najstarejši tovariš Jože Holz, ki je iskal stik s prekmursko partijsko organizacijo, kar se je tudi zgodilo nekje v začetku avgusta 1941. leto. Bilo je mnogo težav in bilo je treba mnogo mladeničke vne, dokler se niso vključili tudi mladi Radgončani v Osvobodilno fronto.

1941. Ob tej priliki sem prvič slišal o Osvobodilni fronti in njeni vlogi v narodnoosvobodilnem boju. Stik s partijsko organizacijo je bil vzpostavljen. Treba je bilo še čimprej najti Stefana Kuharja, ki do takrat še ni delal na radgonskem področju. Prvič sem srečal tega revolucionarja 10. avgusta 1941. leta v Radencih, kjer mi je naročil, naj skličem prvi sestanek pristahev naprednega gibanja na Kapeli. Zastavljeno nalogo smo opravili 13. avgusta. Bil je v prostoru bivše trgovine Stajnbauer. Sestanku so prisostvovali poleg Kuharja in Holza še Joško Talany, Tonček Strajnsak, Franjo Stajnbauer in Jože Dibel-

čič, ki je sicer prej poredko prihajal v Gornjo Radgona. Tako je imelo osvobodilno gibanje v pokrajini ob Muri že vodstvo, ki je bilo povezano s celotnim narodnoosvobodilnim gibanjem v Sloveniji. Odpor proti okupatorju se je vedno bolj širil. V vrste upornikov je stopil tudi takratni občinski tajnik Franc Kurbus, ki je bil predstavnik slovenskih fantov; predstavnik komunistov je bil v tem obdobju Jože Holz, Oto Jemc je zastopal radgonske nacionaliste, Ivo Hojs in Zora Kovačec pa sta odboj vezala z mladino.

V mesecu oktobru je bil drugi sestanek Osvobodilne fronte na Kapeli. Tokrat so bili navzoči še Maks Korošec, ki je bil ubit kot talec, Ciril Grosičar, Janko Jurkovič, ki je padel v hudi bitki v Očeslavcih in Ferdo Magdič.

Kot povsod, tako so tudi v Gornji Radgoni zaslučili Nemci, da Radgončani niso tako krotki ljudje, kot je sprva kazalo. Čisto instinktivno so čutili, da se dogaja tudi nekaj v Gornji Radgoni, saj so prihajali v Gornjo Radgona tudi že mladi ljudje, ki niso bili običajni gosti. Tako se spominja še danes tov. Ivo Hojs zanimivega dogodka: bilo je najbrž v začetku septembra, ko se je peljal s kolesom proti Hrasteljevi trgovini. Za njim se je peljala dekle in Hojs je imel občutek, da ga to dekle opazuje in mu sledi. Zato je stopil v trgovino, kjer je kupil škatlo vžgalic. Toda tudi neznanika je stopila za njim v trgovino in čakala tov. Hojsa, da ji plača. Takoj je šla za njim, ga ustavila na cesti in rekla: »Tov., prosim te, pelji me k Zori Kovačecovi!« Njene

besede so me zmedle in nisem vedel, kaj naj napravim. Vendar sem rekel, da Zora Kovačec ne poznam in sem se naglo odpravil s kolesom proti domu. Šele kasneje sem zvedel, da je bila ta tovarišica sekretarka SKOJ iz Ptujca Slavica Zemljič, ki je iskala stika z radgonskimi aktivisti. Na podobno način so prihajali v G. Radgono še razni kurirji in ilegalci, prinašali in odnašali različne vrste materiala. Mnogo teh stvari je bilo spravljenih v Pintaričevem bunkerju, ne-

Franček Pintarič

kaj pa tudi v skladišču Murske regulacije, kjer je bil skladiščnik Martin Tkalec.

Iz Gornje Radgone se je odporiška organizacija širila na vse območje občine Gornja Radgona. V Turjancih sta delala Jovo Jurkovič in Alojz Horvat, v Radencih Jože Dibelčar in Ciril Grosičar, v Ter-

begovih ing Miloš Vuk, nanj je navezal stike kmet Franc Knez, ki je postal kasneje narodni izdajalec. V Zihlavi je deloval mlinar Jože Kuplen, v Moravcih pa Ciril Špindler, ki je bil 1944 obglavljen v Celovcu. Od tu je tekla nit k Sonaju v Veržeju, od tod zopet nazaj v Bolehnečice k Alojzu Senčarju, Francu Jelenu in Zamudi; šla je mimo Ivanje od Slogoviča v Negovo k Vrbančiču. Pri vseh teh so bile trdne postojanke osvobodilnega gibanja že v drugi polovici 1941. leta, ki sta jih stalno obiskovala Kerenčič in Kuhar. Vseposod so dobivali uporni-ki navodila, naj izvršujejo sabotaže v vseh oblikah, kar so uporni ljudje tudi izvrševali. Tako lahko govorimo že o precej obširnem osvobodilnem gibanju v svetu ob Muri, kjer so zasejali prvo seme že v stari Jugoslaviji člani Zveze kmečkih fantov in deklet, ki so kasneje povečini pristopili v vrste zvestih pristahev Osvobodilne fronte in Komunistične partije...

Kljub skrbni konspiraciji so Nemci vendarle nekaj slutili, toda kaj otipljivega še niso imeli v rokah. Vendar so že vedeli za ljudi, ki naj bi po nacističnem mišljenju delali v odporiškem gibanju. Pridno so poskušali priti do prave podobe odporiškega stanja v G. Radgoni. Zato je že v avgustu 1941. leta poklical na razgovor Clothar Bouvier Zoro Kovačec, nato še Bojana Gorrenca in Ivana Hojsa. Vsem tem je grozil na enak način, da jih bo aretirjal in izselil njihove družine. Ker pa ta znani hitlerjanec ni imel nobenih dokazov o početju teh treh mladih ljudi, jih je odslovil. Vsi trije pa groženj niso jemali resno in so delali pridno

dalje. Kljub prizadevanju, da bi svoje delo čimbolj skrivali, so bili pri svojem početju nespretni in so Nemci le spoznali, kaj se dogaja okrog njih, kajti nemška obveščevalna služba, o kateri so vedeli uporniki še zelo malo, je bila že na delu. Zato se ne moremo čuditi, če so se obetale tudi že v Gornji Radgoni prve aretacije. Prvi je bil na vrsti Ivo Hojs, ki se spominja svoje aretacije takole: Bilo je 15. oktobra 1941. leta. Dan je bil mračen in dolgočasen, zato so šli pri Hojsovih zgodaj spat. Ivotova sestra je prišla malo kasneje iz kina. Okrog 11. ure zvečer zasliši udarce na vežna vrata. Na pol oblečena steče po stopnicah navzdol, odklene vrata — pred njo je stala policija. Njen brat Ivo je spal v zadnji sobi; ko je zaslišal ropot, se je zbudil. Za rame ga je držal že nemški vojak. Ivo pogleda proti vratom, tam je stal močan in visok Prus z brzostrelko, pri oknu drugi vojak s pištolo v rokah. Ivo je vstal, se brž oblekel — moral je na pot. Nemški vojak so dobro pretresli vse sobe in podstrešje. Toda skritih Poročevalcev niso našli. Edino kar se je zdelo Nemcem sumljivo, je bilo računalo, za katerega so mislili, da predstavlja skrivnostne šifre. Sprva je šlo Ivanu na smeh. Ko pa je videl, da so Nemci odkrili njegov dnevnik, v katerem je pisal o sestankih, mu je zlednela kri. Toda na srečo je bil dnevnik pisan na tako zvit način, da niso zvedeli Nemci iz njega prav ničesar.

Na cesti je moral Ivo v osebni avto; sofer požene avto proti hiši Milana Klemenčiča, toda tu zdrči mimo. Kmalu se obstal pred Kurbusovim domom (Nadaljevanje na 8. strani)

za svobodo

KLENO SEME...

O prvih začetkih organizirane odpora govori tov. Holz tako: »Po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo sem se hotel obrniti na partijsko organizacijo v Murski Soboti, da dobimo zvezo in navodila za naše nadaljnje delo. Zato sem prekoračil madžarsko mejo pri Zetincih in se napotil v Mursko Soboto. Tam sem iskal Mirka Bagerja, bivšega sekretarja Partije na Tehnični srednji šoli v Ljubljani. Ker ga nisem našel, sem prosil študenta medicine Karđoša, naj mu sporoči, da bi rad govoril z njim. Predlagal sem, naj bi se sestali nekje ob Muri, ki je niti Nemci niti Madžari še niso zastražili. To se je tudi zgodilo, toda šele ob koncu julija oziroma prve dni avgusta

čar. To je bil vsekakor prvi sestanek Osvobodilne fronte na območju občine Gornja Radgona. Dan kasneje je bil enak sestanek v Gornji Radgoni v poslopju Murske regulacije. Tudi tu sta bila navzoča Kuhar in Holz, poleg tega še Ivo Hojs, Oto Jemc in Zora Kovačec. Na obeh sestankih so zvedeli zborovalci o vlogi Osvobodilne fronte in o potrebnem boju za osvoboditev domovine. Da bi sestanek nemoteno potekal, sta čuvala zborovalce Anica Jemc in pa Martin Tkalec.

S tem se je začelo novo obdobje v zgodovini narodnoosvobodilnega gibanja v radgonskem predelu. Kasneje je postal kot vodilna osebnost v tem predelu tudi Jože Keren-

POMENKI Z UPRAVLJALCI UVOD V PRAZNOVANJE

(Prenos s 6. strani)

ALOJZA KNEZA, predsednika obratnega delavskega sveta v slatinskem obratu Boračevi smo našli pri topli malici, ki jo imajo slatinski delavci v lepo urejenih prostorih novega obrata. V krašjem razgovoru o problemih, ki jih obravnava obratni delavski svet, je Alojz Knez dejal:

»Obratni delavski svet se redno sestaja vsak mesec, po potrebi pa tudi večkrat. Na sejah obravnava vse probleme, ki so tesno povezani z našim delom v obratu. Na eni izmed zadnjih sej smo podrobno razpravljali o realizaciji polletnega plana, o novem pravilniku o odpuščanju in sprejemanju delavcev, o HTZ pravilniku in o pravilniku o delitvi čistega dohodka.«

V razgovoru je Alojz Knez omenil tudi interno glasilo Zdravilišča »Radenski vestnik« in dejal:

»V našem obratu si delavci želimo, da bi »Radenski vestnik« več poročal o vseh važ-

vamo. Prizadevamo si tudi, da bi naše podjetje čim bolj mehanizirali, saj je nujno potrebna nabava novih strojev za mehanizacijo in mletje mesa. Naša želja pa je, da bi postali industrijsko podjetje.«

Alojz Knez

nejših sklepov, ki jih sprejemajo organi samoupravljanja na svojih sejah. Tako bi imeli boljše povezavo z ostalimi obrati, bili pa bi tudi bolj podrobno seznanjeni s problemi v Zdravilišču.«

V Mesoizdelkih v G. Radgoni je predsednik delavskega sveta JOŽE KAUCIČ povedal o problemih, ki jih obravnava delavski svet v podjetju, takole:

»Letos je naš kolektiv uspešno uredil stvari glede izvoza naših izdelkov. Prejšnja leta smo bili odvisni le od domačega trga. Poleg tega smo letos odprli v Ljubljani lastno mesnico, drugo pa še namerava-

Jože Kaučič

Predsednik poslovne enote KZ G. Radgona v Slatini Radencih MATIJA IVANUŠA nam je o delu poslovne enote povedal:

Matija Ivanuša

»Poslovna enota v Radencih ima dve ekonomiji: eno v Radencih, drugo v Hrastju-Moti. Ekonomijo v Hrastju-Moti smo ustanovili šele pred tremi meseci.

fant je rasel ob dobrem učitelju, zato je bil brez dvoma Kerenčič tisti, ki je vzgajal Frančeka v naprednega fanta. Prvo predrznost je napravil mladi Pintarič že na Hitlerjev rojstni dan, to je bilo 20. aprila 1941. leta, ko je na svojo pest izdal na roko napisani proglas, v katerem tudi pravi: »V tisti uri, ko bo pravica udarila z vso silo na tiste, ki so v nenasičenem nemškem pohlepu poglajali miroljubne narode v vojno, naj ne bo nikogar med nami, ki bi okleval pred maščevanjem nad zločinsko tolpo, ki nam je izpodkopala našo svobodo. Morilska hitlerjevska drhal se ne straši nobenega še tako gnusnega sredstva. Tudi mi ne bomo varčevali z »dragoceno« nemško krvjo. S svojimi glavami bodo plačevali nacistični krvniki in njihovi izdajalski pomagači svoje zločinsko delo...!« Da, to je napisal sin naše uborne domovine 14 dni po Hitlerjevem napadu na našo domovino. Kar sam od sebe se je uprl nacizmu in pljunil v obraz Hitlerju prav na njegov rojstni dan.

Franček je bil v tej žalostni jeseni ves nemiren in neukan. Velika misel je lebdele pred njegovimi očmi, njegov sklep je postajal vedno bolj jaseh, kajti doma mu ni bilo več obstanka. Sam piše v svoj dnevnik, ki ga je pisal od oktobra 1941. leta tja do srede julija 1942. leta. Prvič se je oglasil v njem 12. oktobra, ko pravi: »Bil sem pri stricu na treatvi. Začutil sem, da mi postajajo tla pod nogami vedno bolj vroča.« Dva dni kasneje: »Sel sem po cianreže za trgače. Ko me je zagledal Kolarič, je zavpil, zakaj nič ne delam in da me bo že javil. Pod noga-

Omembe vredno pa je to, da tesno sodelujemo s šolsko zadrugo na Kapeli, kateri smo odstopili 1 ha zemlje. Člani zadruge bodo s pridelki na tej zemlji lahko v precejšnji meri pomagali šolski kuhinji.«

Matija Ivanuša je nato med drugim omenil še to, da so v teh dneh že začeli z odkupovanjem grozdja od kmetovalcev. Z razliko od prejšnjih let, se je KZ Gornja Radgona letos odločila, da namesto mošta odkupuje le grozdje in si s tem zajamči kvaliteten pridelek vina.

SLAVKO PRAH, predsednik delavskega sveta na Vinogradniškem gospodarstvu Kapela je v razgovoru z našim sodelavcem dejal:

»V kolektivu zadnje čase razpravljamo o arondacijah, ker smo dobili kredite za obnovo 50 ha vinogradov. Dalje posveča delavski svet precej

Slavko Prah

pozornosti strojni obdelavi vinogradov. V ta namen bomo nabavili tudi vinogradniški traktor z vsemi priključki in druge potrebne stroje.«

Na vprašanje, kako delajo posamezne komisije pri delavskem svetu, je Slavko Prah odgovoril:

»Komisije, ki jih imamo pri delavskem svetu, sproti rešujejo probleme, ki spadajo v njihovo pristojnost. Tako na primer stanovanska komisija obravnava prošnje za dodelitev stanovanj delavcem in prošnje za popravila nekdanjih viničarskih hiš. Sicer pa smo že okrog 80 odst. viničarskih hiš prodali našim delavcem v obrokih za dobo 20 let. Zato zdaj lastniki hiš že v večini primerov sami skrbijo za popravila.«

mi mi že gori.« Zopet dan kasneje: »Slavko mi je prinesel nekaj materiala, da bi ga skrili. Povedal mi je, da so ponoči prišli Jožeta, prav tako tudi Ivota in Jankovega brata. Opozoril me je, da je sedaj vrsta na meni. Šel sem z njim do doma. Ko sem se vrnil, sta me že čakala profesor Janko in Tomiki. Vzel sem puško in odšel v partizane. Doma so jokali, toda bog pomagaj!«

20. oktobra je bil Franček že v partizanih; prvo srečanje z borci je bilo nekje pri Gomilskem, kjer so ga že čakali ponosni sinovi Savinjske doline. To je bilo pristrčno in toplo srečanje.

21. oktobra je napisal Franček v svoj dnevnik: »Prvi dan v partizanskem taborišču. Kako je tako življenje vendar lepo! Bil sem dodeljen revirski četi. Popoldne sem dobil orožje in prvič v življenju sem šel na stražo.«

26. oktobra je šel Franček prvič v borbo. Kdo ve, kako mu je bilo pri srcu? Nad tri ure je trajal boj. Nemci so bili odbiti z velikimi žrtvami in Frančekova četa se je umaknila v smeri proti Črnemu vrhu.

Vse dni v pozno jesen in v začetek zime je bil Franček boj za bojem: globok sneg je oviral pota revirski četi in črpal mlade moči junaškim partizanom. Kdo bi našel vsa pota, ki jih je prehodil partizan Franček, kdo bi preštel vse boje, ki jih je bil mlad borec, in vse izdaje domačih plačanec.

22. junija 1942. leta piše Franček v svoj dnevnik, da je videl ponoči odsvit Ljubljane. Nemo je strmel v blede svečavo, se spomnil svojega de-

svojem delu pričel razmišljati tudi o delu svojega soseda in naprej o delu svojega kolektiva. To je sprožilo v njem nove pobude in sprostito njegovo energijo. Posledica te spremembe je bila nova količina in kvaliteta proizvodov oziroma storitev. V takem sistemu upravljanja je proizvajalec spoznal, kaj vse deluje na rezultate njegovega dela. Videl je, da ne gre samo za izboljšanje tehnoloških procesov in drugih tehničnih in higieskih problemov, temveč je spoznal, da je uspeh njegovega dela odvisen tudi in predvsem od njegove prehrane, od dolžine poti na delo, od njegovega znanja in fizičnih sposobnosti, od urejenosti življenja doma in še od drugih sličnih elementov. Ob tem spoznanju ga je pričel motiti mezni odnos. Ni se počutil povsem dobro v svojem kolektivu in zato to njegovo, ni bilo povsem njegovo. Postavljalo se je vprašanje, zakaj si svoj dohodek ne meri s svojim delom, temveč mu gamera, nekdo drugi za njega po nerazumljivih načelih, in zakaj sam ne sodeluje pri določanju o kriterijih delitve dohodka in sklepanju delovnih razmerij v pristojnih oblikah. Oddaljeno posredništvo ga je vedno bolj motilo. Proizvajalec je spoznal, da je od njega samega odvisno, da si izboljša pogoje življenja, potrebno je odpraviti mezne odnose in pot bo odprta. Korak za korakom bo izboljševal svoje življenje, korak za korakom bo spoznaval, kaj je pravzaprav standard, komuna in družbena skupnost. Ko kupi radio aparat, spoznal, kako važen je za njega električni tok, ko dobi električni štedilnik, spozna, da ga nevidna energija osvobaja od mučnega kopanja drevesnih panjev po gozdovih, ko dobi kolo ali moped, spozna, kaj pomeni dobra cesta, ko se oče in mati zaposlita, spozna, kako je važen otroški vrtec, da ima kam z otrokom itd. Da, resnično — preko osebnega standarda raste spoznanje, da je potrebno gledati širše, videti komunno in dalje, če hočeš boljše živeti. Do tu sem je prišel doslej naš delovni kolektiv. Rezultati so tu in ne da se jih oprekati. To seveda ne pomeni, da že vse gladko teče. V kolektivu vse vre, križajo se mnenja in menjavajo se izkušnje. Kakovažno je, da se v ta proces aktivno vključujejo družbene in politične organizacije, nadvse važno je, da se vsestranski vzgoji posveti kar največ pozornosti. Kaj pomeni domača obratna in zobna ambulanta,

kaj pomeni socialni delavec, psiholog, center za izobrazbo, solidna in pregledna evidenca, kaj pomeni za proizvajalca visoko organizirano podjetje, lahko najbolj prepričljivo ve tisti, ki to občuti in ki to spremlja v številkah. Mi že imamo pretežni del tega, za ostalo pa se še borimo. Te institucije ne oklepajo proizvajalca, one ga osvobajajo nerazumljivih pojavov, pomagajo mu na poti premagovanja vseh spon, ki ga tlačijo in mu tako vzbujajo občutek manjvrednosti, osvobajajo ga in na ta način še kako delujejo na proizvodnjo. V takih razmerah postaja izraz »neproduktivne« nevdržer in žaljiv.

V produktivnosti dela in notranjih odnosih je naš kolektiv v zadnjih 80 letih, predvsem v zadnjih 16 letih, dosegel velikanski napredek. Na tej poti pa so ga pričela ovirati skrajno zastarela osnovna sredstva. Neodložljivo je, da se Radenci obnovijo in dalje razvijejo. V svojem razvoju smo dosegli kulminacijo. Če ne moderniziramo svojih osnovnih sredstev, bomo pričeli drveti navzdol. Če imaš mesec dni nad 100 gostov več kot postelj, če ti iz leta v leto inšpekcije grozijo, da bodo zaradi skrajne zaostalosti zaprli vrsto obratov, če ti mora zavod za raziskavo materiala opazovati vrsto objektov, ki razpadajo zaradi starosti, potem to ni natolcevanje, temveč kruta stvarnost, ki se je dobro zavedamo. Radenci, ki nimajo resnega konkurenta glede svojih slatin, so še komaj na začetku tistega, kar bi lahko bile, če bi maksimalno izkoriščali naravno bogastvo na sodobnih, na znanstvenih osnovah. Od uspešnega razvoja Radenc je v veliki meri odvisen turistični razvoj Pomurja in preko njega zlasti dveh gospodarskih panog. Nedvomno razvoj Radenc de-

luje tudi na razvoj komunne in obratno.

Po vojni je bil v Radencih moderniziran en sam obrat, letos se razvoj nadaljuje, toda že se pojavljajo nerazumljive motnje od ljudi, ki ne morejo ali nečejo razumeti, zakaj gre. Ne gre samo za moralno pravico razvoja iz lastnih sil, temveč tudi za razvoj turizma in Pomurja s posebnim ozirom na razvijajoče se odnose s sosednjo deželo, gre zato, da se maksimalno izkoristijo prirodna bogastva, in tudi zato, da nadoknadimo razvoj, ki je zaostal predvsem zaradi objektivnih razlogov. Končno je zakonodajalec ta problem tudi rešil z zakonom o izkoriščanju zdravilnih sredstev ter z zakonom o zdravstvenih organizacijah. Družbena skupnost danes v najrazličnejših oblikah rešuje disproporce na poti novega gospodarskega razvoja in v tako obliko se preko zakona o zdravstvenih organizacijah vključujejo tudi Radenci. Poudarek razvoja je na zdravstvu, v te namene se bo uporabljalo vedno več slatine, saj je na ta način ta više ovrednotena.

Ko ob občinskem prazniku razmišljamo o novih uspehih in težavah, moramo ugotoviti, da vlada ta velik delovni e-lan in prizadevnost na vsakem koraku, ugotoviti moramo, da smo dosegli velike uspehe, čeprav nas tarejo še veliki problemi. Mi smo odločeni, da rešimo tudi te. Kakšno je razpoloženje naših ljudi, ocenite po temle dogodku. Ko je tov. Tito zadnjič potoval v tujino, so delavke na delovnem mestu ugovarile: »Kaj bi bilo z nami, če ne bi imeli tov. Tita«. Solze v očeh ob tem izreku so povedale vse.

Naš delovni kolektiv čestita vsem občanom ob našem prazniku.

Zaposliti čim več žena

(Prenos s 7. strani)

leg strokovnega izpopolnjevanja zaposlenih tudi za popolno uveljavitev novega načina nagrajevanja delavcev po vloženem delu, za tople malice in drugo.

Glavna naloga podjetja je osvoboditi popolno proizvodnje vseh vrst sprejemnih in oddajnih anten. Ze danes so pri nas dobro znane El-

radove UKV in TV antene, avtomobilske antene in najrazličnejši antenski montažni pribori. Tem napravam se pridružujejo še antenske skupinske naprave in razne sprejemne ter oddajne antene. Program proizvodnje je obsežen, saj izdeluje podjetje 78 različnih anten za razne sprejemne pogoje ter okrog 120 vrst raznega montažnega pribora za UKV, TV, avto in skupinske antene vključno z antenskimi ojačevalci.

Porast bruto proizvodnje in vrednost osnovnih sredstev je odraz kvalitete izdelkov. To pričajo tudi razna pohvalna pisma strokovnjakov. Največje priznanje pa je pohvalno pismo komandanta Jugoslovanske mornarice za sodelovanje pri antenskih napravah na naši najbolj znani ladji »Galeb«.

Omembe vredno je tudi to, da je v industrijsko razvitih deželah cena antene, antenskega pribora in montaže okrog 1/6 vrednosti televizorja. Pri nas je taka montaža z Elradovimi izdelki občutno nižja, saj znaša le 1/7 vrednosti televizorja. Modernizacija delovnega postopka, osvajanje novih tehnoloških postopkov dela in povečanje proizvodnje, ho se pomenilo izdelke in jih še bolj približalo kupni moči potrošnikov.

K ORGANIZACIJI SIVRISNIH SLIŽB

(Prenos s 5. strani)

dence in okoliških krajev redno obiskovanje srednjih in drugih šol v Murski Soboti. Ugodnih avtobusnih zvez pa se poslužujejo tudi drugi potniki. V času šolskih počitnic avtobus ne vozi na redni prog. Zato ga v tem času uporabljajo za turistične namene — za prevoz izletnikov. Podjetje ima tudi lastne kamione, s katerimi opravlja tovorni promet.

Z novimi prostori, ki jih bodo pridobili s prostori Gradbenega podjetja v G. Radgoni in z nekaterimi dozidavami, si bo podjetje postavilo še trdnjše temelje za nemoten razvoj. Upravni odbor in delavski svet razpravljata tudi o razširitvi servisne službe, predvsem pa o zgraditvi servisne delavnice za popravilo Tomosovih motorjev. Se v tem letu predvidevajo tudi trgovino za prodajo motornih vozil in rezervnih delov.

MANKO GOLAR

OSKAR **novi**

sedaj

OSKAR **novi**

boljši

OSKAR **novi**

DETERGENT

CESTITKA
Ing. agronomije Mariji Kovčič, iskreno čestitajo k doseženi diplomu domači in sosed

Ing. agronomije Mariji Kovčič, za uspešno opravljeno diplomu čestita družina Nemeš.

Od 14. do 20. oktobra 1961 bodo opravljali nedeljsko in dežurno službo naslednji zdravniki:
14. 10. 1961 dr. Gruškovnjak
15. 10. 1961 dr. Sedlaček
16. 10. 1961 dr. Udovč
17. 10. 1961 dr. Gruškovnjak
18. 10. 1961 dr. Sedlaček
19. 10. 1961 dr. Udovč
20. 10. 1961 dr. Gruškovnjak

Izšla je knjžica, ki odkriva neslutene nevarnosti, ki noč in dan uničujejo zdravje človeka in prisajajo neštete bolezni in bolečine. Dobite jo, če pošljete 300 din na naslov: »Tajinsveni zlodej«, Pasterkova 16, Maribor.

Trgovsko podjetje »Povrtina« Maribor sprejme v službo samostojnega

prodajalca sadja in zelenjave

za poslovalnico v Murski Soboti. Pismene prošnje je treba poslati na gornji naslov.

OBVEŠTILLO

Centeno občinstvo obveščamo, da se prične tečaj za voznike motornih vozil A in B kategorije dne 25. oktobra 1961 ob 14. uri. Prijave sprejemamo vsak dan od 6. do 14. ure v pisarni Avto-moto društva Murska Sobotica, Noršinska 1.

Šolskega snailca sprejme Osnovna šola II v Murski Soboti s 1. novembrom 1961. Plača po uredbi. Prijave sprejema upraviteljstvo šole.

Tedenski KOLEDAR

Petek, 13. oktobra - Rosina Sobotica, 14. oktobra - Nedeljko Nedelja, 15. oktobra - Terezija Ponedeljek, 16. oktobra - Jadviga Torek, 17. oktobra - Marjeta Sreda, 18. oktobra - Luka Cetrtek, 19. oktobra - Etbina

PREKLIC
Podpisani Vinci Skerlak se zahvaljujem Stefanu Pondeleku iz Stanjevec, da je odstopil od tožbe zaradi žaljenja časti.
Vinci Skerlak

KINO

MURSKA SOBOTA - od 13.-15. oktobra ameriški barvni kinemaskopski film: »Ni imena na naboju«; od 16.-17. oktobra nemški film: »Zvezde«; od 18.-19. oktobra francosko-italijanski film: »Precep«.

LJUTOMER - od 14.-15. oktobra italijanski barvni kinemaskopski film: »Tosca«; od 18.-19. oktobra zapadnonemški film: »Pred sončnim zatonom«.

SLATINA RADENCI - od 15.-16. oktobra ameriški barvni kinemaskopski film: »Vozovi na zahod«; 19. oktobra nemški film: »Danes se ženi moj mož«.

GORNJA RADGONA - 13. oktobra (izreden) pisan program mladinskih filmov; od 14.-15. oktobra italijanski film: »Siromašni gažebni«; od 18.-19. oktobra francoski film: »Moj stric«.

VIDEM OB SCAVNICI - od 14.-15. oktobra jugoslovanski film: »Deveti krog«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU - od 14.-15. oktobra ameriški kinemaskopski film: »Ljubi me ali pusti me«.

Mali OGLASI

KLAVIR, znamke »Lechuer«, novejši izdelave, prodam. Samil. Videm ob Sčavnici. M-1264

AVTO, znamke »Fiat 1100« v vznem stanju prodam ali zamenjam za les. Rakičan 110. p. M. Sobotica. M-1259

ZENSKO vetrno jopico sem izgubil od Jezer do rakičanske glavne ceste. Poštenega najditelja prosim, da jo proti nagradi vrne na upravo lista. M-1261

PEČ na žaganje in kotel za svinjekubo prodam. Krstič, Murska Sobotica. M-1260

Za pomoč v gospodinjstvu nudim stanovanje in hrano. Naslov v upravi lista. M-1262

OPREMLJENO sobo isče soliden uslužbenec. Naslov v upravi lista. M-1263

GOSPODINJSKO pomočnico z nekaj prakse v gospodinjstvu sprejme dr. Vučak, Kardoševa 1, Murska Sobotica. M-1268

HISO, novo grajeno, možno dvo-stanovanjsko, s ha posestva, na lepem kraju ob glavni cesti blizu Ljutomeru, z lepim vinogradom, vsem živim in mrtvim inventarjem, prodam. Kamenščak 28. p. Ljutomer. M-1241

DEKLE za pomoč v gospodinjstvu iščem. Rozika Cvetko, Trstencova 25. M. Sobotica. M-1243

DROBILEC (šarotar) na motorni pogon prodam. Janez Huber, G. Slaveči 91. p. Kuzma. M-1246

STAREJSA ZENSKA nudi stanovanje 3 km od Murske Sobotice, upokojenki ali manjši družini. Stanovanje brezplačno, vse ostalo po dogovoru. Poizvedbe na upravi lista. M-1247

OPREMLJENO sobo izdamo nežni in inteligentni osebi. Mojsirska 12. M. Sobotica. M-1248

GOSPODINJSKO pomočnico sprejem. Lahko tudi začelnica. Gerencer, fotograf, Grajska 19, Murska Sobotica. M-1249

KUHINJSKO POHISTVO prodam. Cankarjeva 8. M. Sobotica. M-1254

Dne 6. oktobra sem izgubil na cesti Ljutomer-Murska Sobotica zadnji sedež motornega kolesa. Poštenega najditelja prosim, da ga vrne na naslov: Anton Zuman, Noršinci pri Ljutomeru. M-1255

STEDILNIK, dobro ohranjen, prodam. Zdenka Bilodžerič, Grajska 15. M. Sobotica. M-1256

LESENO STISKALNICO za grozdje prodam. Les uporaben za gradnjo. M. Sobotica, Lendavska 2 (Kirbis).

KZ KRIŽEVCI pri Ljutomeru sprejme v službo takoj ali po dogovoru

KNJIGOVODJO

Ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite na naslov: Kmetijska zadruga »Mursko polje«, Križevci pri Ljutomeru.

KG LENART v Slovenskih goricah razpisuje javno licitacijo za prodajo raznih

kmetijskih strojev, vozov in traktorjev

dne 22. okt. 1961 ob 8. uri zjutraj na sedežu gospodarstva.
Prednost nakupa imajo družbene organizacije, če pa teh interesentov ne bo, prodamo eno uro po objavljeni licitaciji vsem ostalim interesentom. Ogljed možen vsak dan od 16. do 22. okt.

OKRAJNA LJUDSKA UNIVERZA, Zavod za izobraževanje odraslih Murska Sobotica, je po odločbi OLO števil. 04/1-LU-16/1-1961 prenehala s poslovanjem z 31. avg. 1961.

Prosimo vse upnike, da najpozneje do 16. tega meseca prijavijo svoje terjatve.

Obenem prosimo vse dolžnike, da takoj poravnajo svoje obveznosti, sicer bomo primorani, da jih izterjamo po sodišču.

Likvidacijska komisija pri Okrajni ljudski univerzi Murska Sobotica

Carter Dickson

Nevidna roka

(Nadaljevanje)

»Ne,« je rekla Joyce. »Bila je zadavljena.«
»Zadavljena?«
Kar je poskušala reči Joyce, je bilo »umorjena«. Usta so ji podgrtetavala in se spotikala nad zlogi; ni jih mogla izreči; nje ne misli, se je zdelo, so plašno zastajale in bežale pred to besedo. A ves čas je upirala oči v Dana.
»Brenda je šla plivat navsezgodaj danes, da.«
»In?«
»Vsaj morala bi bila iti. Nisem je videla. Spala sem še, v tisti spalnici, ki mi jo Brenda zmerom odstopi. Tako ali drugače — odšla je tja dol v rdečih kopalkah in belem kopalnem plašču.«

Danove oči so se samogibno premaknile proti oljnati podobi nad ognjiščem. Prekazovala je klasični motiv; imenovala se je Ljubimca. Brendi je bila najljubša od vseh, zakaj ženska na podobi ji je bila izredno podobna.

»No,« je rekla Joyce in zakrillila z rokami. »Sam veš, kaj Brenda počenja. Sleče si kopalni plašč in ga razgrne na stol kralja Arthurja. Potem sede na stol, pokadi cigareto in šele nato gre v vodo.«

»Kopalni plašč je ležal še zmerom na tistem skalnatem stolu,« je Joyce nadaljevala z naporom, »ko sem prišla ob pol osmih. Toda Brende ni bilo. Niti kopalne kape si ni bila nataknila. Nekdo jo je zadavil s svilenim šalom, ki ga je nosila h kopalnemu plašču. Navit je bil tako v njen vrat, da ga niso mogli spraviti stran. Ležala je v pesku pred stolom, na hrbtu, v rdečih kopalkah, in obraz ji je bil počrnel in otekel. S terase se je videla čisto razločno.«

Dan je pobilisnil po živih barvi Ljubimcev, potem pa naglo pogledal stran.

Joyce, hladna in umerjena, se je imela v oblasti.

A potem je izbruhnila: »Samo svojim srečnim zvezdam se imam zahvaliti, da nisem tekla tjele. Nočem reči, od tlaka spodnje terase pa ven na pesek. Ustavili so me.«

»Ustavili so te? Kdo?«
»Gospod Ireton in Toby. Ali gospod Ireton pravzaprav; Toby se ne bi domislil.«

»Ampak...«
»Toby, veš, je prišel tjele nekoliko prej. Pred tem pa je bil na drugi strani bungalova in se vadil v streljanju na tarčo. Enkrat sem ga slišala. Gospod Ireton je prišel prav takrat. Vsi trije smo skupaj stopili na teraso in jo zagledali.«

»Poslušaj, Joyce. Kaj bi se spremenilo, ko bi bila tekla čez pesek ali ne? Zakaj je bila taka sreča, da so te ustavili?«
»Če me ne bi, bi policija nemara rekla, da sem jo jaz.«
»Ti?«

»Da, ubila Brendo,« je Joyce odgovorila brez ovinkov. »Na vsem tistem pasu peska. Dan, ni bilo nobenih sledov razen Brendinih.«
»Počkaj no!« se je uprl. »Ubili so jo... ubili so jo s tistim šalom?«

»Oh da. Ne policija ne doktor Fell ne dvomijo o tem.«
»Kako bi potem mogel kdo, kdorkoli, priti čez pesek in se vrniti, ne da bi pustil za seboj sledove?«

»Prav to je tisto. Policija ne ve in uganiti ne morejo. Okrog tega se zdaj vrtijo in doktor Fell se nocoj zopet vrne.«
V obupanem poskusu, da bi govorila naravno in lahkotno, kakor da vse skupaj ne bi bilo nič, je Joyce spodletela. Obraz ji je pobledele. A zopet se je spremenil izraz njenih temnoobrobjenih oči in nekaj je zamencala.

»Dan...«
»Da?«
»Saj ti razumeš, kaj, zakaj sem bila tako vsa iz sebe, ko si prišel in si rekel tisto?«

»Da, seveda.«
»Karkoli si mi imel povedati ali mislil, da mi imaš povedati...«

»O naju dveh?«
»O čemerkoli! Torej vidiš, da moraš pozabiti in nikdar več omeniti? Nikdar?«

»Vidim, zakaj ne morem omeniti zdaj. Zdaj, ko je Brenda mrtva, bi bilo nespodobno že misliti na to.« Ni mogel odtrgati pogleda od oljnate podobe. »Ampak ali je tudi preteklost mrtva? Če bi bil bebec in bi mislil, da sem na vrat na nos drvel za Brendo, medtem ko je ves čas v resnici...«

»Dan!«
»Iz načičkanega preddverja je vodilo petero vrat in Joyce se je bliskovito ozrla in pogledala vsa vrata po vrsti, kakor da bi se bala, da je za vsakimi zaseda.«

»Za božjo voljo, govori tiše,« je rotila Dana. »Vsaka beseda, ki jo izrečeš, se lahko praktično sliši po vsem bungalovu. Reka sem nikoli in sem to tudi mislila. Ko bi bil spregovoril pred tednom dni, celo pred štiriindvajsetimi urami, bi nemara bilo drugače. Misliš, da si tega nisem želela? Ampak zdaj je prepozno!«

»Zakaj?«
»Ali lahko jaz odgovorim na to vprašanje,« ju je prekinil nov glas, suh in precej posmehljiv.

Dan se je bil prestopil proti njej, ves pod vplivom njene privlačnosti. Ustavil se je, premagan od zbeganosti, ko so se ena od peterih vrat odprla.

Gospod Edmund Ireton, majhen, suhljat in gizdalinski, pri petinpetdesetih, se je prikazal čil in uren kakor običajno. Med namazanimi črnimi lasmi je bilo le malo sivih. Njegov obraz je bil obraz dobrovoljnega satira.

»Oprostite mi,« je rekel.
Zá njim se je prikazala grmada Tobyja Curtisa, težkega in zalega plavalasca v velikem tweedastem jopiču. Toby je spregovoril, a »kretjna gospoda Iretona mu je zaprla usta, preden mu je uspelo povedati razločen zlog.

»Oprostite mi,« je ponovil gospod Ireton. »Ampak tisto, kar pravi Joyce, je čista resnica. Vsako besedo lahko prisluškuješ v tej hiši, celo ko dežuje. Če bosta vpila naprej in vaju sliši doktor Fell, se bo deklet znašlo v resni nevarnosti.«

»Nevarnosti?« je vprašal Toby Curtis. Moral si je očistiti grlo. »V kakšno nevarnost bi jo lahko spravil Dan?«

Gospod Ireton, brezhiben v flanelastih hlačah, srajci in tankem puloverju, se je prestopil k ognjišču. Uprl je pogled v Ljubimca, potem pa se je zopet ozrl.

»Ali ste kdaj opazili, da je bila glavna Brendina poteza ničevost?«
Pogledal je Joyce, ki se je sunkoma obrnila stran in skrila obraz v dlani.

»Grozljiva ničevost. Rani tole ničevost dovolj globoko in naša najdražja Brenda bi bila zmožna umora.«
»Ali ne greste s tem v nasprotno smer?« je vprašal Dan.

»Brenda ni nikogar umorila. Brendo so...«
»Ah!« se je našobil gospod Ireton. »In v tem je lahko kak nauk, se vam ne zdi?«
»Čujte no, saj ne boste rekli, da se je sama zadavila s šalom?«

»Ne — ampak poslušajte, kaj hočem reči. Naša Brenda je nedvomno imela mnogo strasti in muh. Toda bil je mož, ki ga je ljubila in se celo hotela poročiti z njim. In ta mož je bil Dan Fraser.«

»Kdo pa?« je vprašal Toby.
»Vi.«
Tobyjeva osuplost je bila preveč pristna, da bi mogla biti zlagana. Pobledele je. Se enkrat se je moral izkašljati.

»Bog pomagaj,« je rekel, »tega nisem vedel! Nikoli si nisem predstavljaj...«
»Ne, seveda si niste,« je gospod Ireton rekel še z bolj suhim glasom. Hudoben posmeh mu je prešinil obraz in zopet

(Nadaljevanje na 12. strani)

AKADEMSKI DOJENČKI

Na ulicah glavnega mesta Hollandije je bilo moč v minulih dneh videti veselo povorko študentov in študentki...

REKA S ŠTIRIMI IMENI

Reka Trebižat ima zaradi svojega prekinjenega toka štiri imena. Skozi Imotsko polje pronica kot Vrlička...

L. 1764 je močan potres povzročil vrsto izvirov, imenovanih Kloknji, pa je »pomlajena« reka dobila ime Mlada Reka...

DROBNE ZANIMIVOSTI

Tukaj dobi novo in poslednje ime Trebižat in kot taka teče vse do ustja v Neretvo.

GOSPODARJEV KASELJ

V posavskih vaseh, pri Obrenovcu, se je tu in tam ohranil »gospodarjev kaselj«.

Nekdaj v sporni patriarhalni skupnosti je to »pokasljevanje« bilo znak, naj se zadržarji pripravijo, da gospodarja pričakajo stoji in z drugimi častmi.

REKLAMA NA DROGU

V sezoni pripravljavanja ozimnice, posebno ob času lokalnih snemov, protiski sodarji na nenavadni način reklamirajo svoje znanje...

Tisti, ki mu je potreben takšen sod, ga lahko takoj vidi in mu ni potrebno, da skače po vsem mestu, preden ga najde.

LISICA - GOST NA PROMENADI

Delavec Nikola Kekić je v vlogi pred petimi meseci mlado lisico in jo s potrpežljivim delom udomačil.

ka» in se sedaj spreheja z njo po Mitrovici.

»Rožika« je že večkrat imela priliko, da pobegne, vendar je pri Nikoli, kot kaže, zadovoljna in zato ni izkoristila te priliko...

NENASELJEN OTOK - FARMA GALEBOV

Na morskem progi Šibenik - otok Zirje je nenaseljeni otok Mišjak, ki ga imenujejo »farma« galebov in »sladokusnih poslatic«.

Ko se mladiči izležejo, je težko priti na otok, ker vsi galebi napadajo prileke. Medtem pa pridejo včasih na otok - po težki borbi - ribiči, da naberejo jajca in mlade galebe...

JESENSKI CVET KOSTANJA

Sprečo velike letošnje suše je odpadlo listje z drevedna kostanjev v glavni ulici v Požarevcu. Ko so požarevcani objokavali svoje lepe kostanje, so se na oguljenih vejah pojavili nenavadno zeleni listi...

TAT TRČIL V TRAMVAJ

Milorad Ristić, brezposelni iz okolice Kraljeva, je pobegnil z dvorišča kragujevkega preiskovalnega zapora, kjer je bil zaradi kraje. V Sarajevu, kjer se je začasno nastanil, se mu je zgodila nesreča.

Pri poskusu ponovne kraje ga je opazil miličnik in ga začel zasledovati. Ko je bežal po ulici, se je v nekem trenutku obrnil, da bi videl, kje je miličnik, a je v istem trenutku trčil v tramvaj.

STOL IZ KORENIN BORA IN PROMETNEGA ZNAKA

Francoski turist Pierre Jourdain je stalni gost Malega Lošinja. Na vrhu hiše, kjer stalno vsako leto preživi oddih, je naredil mizo in tri stole iz borovih korenin.

Miza je okrašena s posušeno morsko zvezdo, poleg katere obvezno stoji steklenica dobre dalmatinske kapljice.

OKNO V OKNU

Na zidu stare cerkve sv. Barbare v Šibeniku je moč videti nenavadno graditev: okno v oknu. V normalno okno so naknadno vgradili še eno v gotskem slogu.

Okno v oknu pa je zanimivo tudi sprito tega, ker je na njem vklesana slika in prvi pisani podatki o nekem hrvaškem zdravniku. Napisano je tako: »Jaz, Marko, zdravnik iz Šibenika, sem dal delati leta 1494 to delo.«

230 vrst ptic v okolici Kopačeva

Nedaleč od mesta, kjer se spajajo vode Donave in Drave, sredi nepreglednega, neplodnega kompleksa z jezeri, rečnimi rokavi, v tem močvirju z vrbovimi gozdovi...

Ljo so sestrelli na Siciliji. Čudna selitev je sedaj na pragu. Race se že zbirajo za svoje veliko potovanje zaradi prezimljenja...

Med pticami v okolici Kopačeva so škodljive in koristne. Večina se jih hrani z žabami, pijavkami, kačami, glistami in z drugimi vodnimi insekti.

Državi Tennessee šolski odbor zahteval od staršev 300 učencev, naj za vsakega otroka prispevajo 4 dolarje za zgraditev zaklonišča. Vsi so se odzvali tej zahtevi.

Dobiček in bunkerji

Ste zaščitili svojo družino? Ste se pripravili? Ne čakajte - sedaj je poslednji trenutek... Zidajte atomska zaklonišča...! Take in podobne oglase je moč brati v ameriških časnikih.

Ameriški gradbeniki so zatrpani s ponudbami. Mnogi so se specializirali samo za zidanje bunkerjev. Gradijo jih po slehernem okusu in za različne stopnje strahu: od enostavnih zaklonišč v vrtovih, ki stanejo 150 dolarjev...

Proti vojno pa se gradnji teh bunkerjev vsi učenjaki. Eden izmed njih, neki nagradjenec z Nobelovo nagrado, je izjavil: »Ne morem predpostavljati, da bi v primeru atomske vojne bila kakšna korist od bun-kerjev. To je samo izvržen denar. Ne verjamem, da bi bunkerji rešili 15 milijonov življenj, kot to pričakujejo...«

VOJNI POHOD ZA NEVESTO

Ko so pospremili prijateljice in sorodnike, ki so nekoga večera prišli, da jim zaželijo srečno pot v Turčijo, so bratje Nokiti opazili, da ni v hiši njihove sestre Remzije. Najprej so mislili, da je odšla na obisk k bližnji družini. Sest bratov se je razdelila v skupine in jo je šlo iskati, a je ni bilo nikjer. Tedaj je eden izmed njih rekel, da jo je menda kakšen fant ugrabil.

mlaki krvi. Na sodišču je Remzija izjavila, da je ni nihče ugrabil in da je šla sama k ljubljenskomu človeku. Teško ranjenega Husa so z zarjudo odpeljali v ivanjsko bolnišnico. Njegovo stanje je izredno težko.

20-letna Remzija je bila ena izmed najlepših deklet v občini. Bratje so začeli ugibati, kateri fant je naredil ta podvig v Rožaju. Dokler so bratje in sorodniki reševali to uganko, je nekakška »zasepetala«, da se Remzija sestaja že dve leti, posebno pa zadnje čase z znancom, 27-letnim Husom Luboderom.

Napadali so za zapaši. Preiskava se nadaljuje, da se izve, kdo je bil glavni pobudnik in vodja napadalcev.

Takoj so osnovali pravi vojni pohod na hišo nezahelenega svaka, ki je oddaljena samo nekaj sto metrov od njihove. Remzija namreč ljubi Husa in se ni hotela oddeliti z brati v Turčijo ter je sama zapustila hišo in odšla k Husu, ki stanuje z dvema bratoma, materjo in sestro. Ker je prosila, naj jo vzamejo za svojo, so jo odpeljali v najlepše prostore svoje dvonadstropne hiše.

21. Naslednje jutro je Vester komaj čakal, da se bosta oče in mati spravila iz hiše. Ni ga več zdržalo doma in se je na tihem splazil proti stezli. Videl je spet trumo vojakov. Gnali so zvezane štiri civiliste. Vsi so odšli v stolp. Vester se je odločil in hitro splezal po bukvi na vrh stolpa. Ko je pogledal v žrelo je videl, kako so vojniki privezovali civiliste k zidu. V zidu so namreč bili pritrjeni debeli železni krogi, že vsi zarjaveli, ali vendar še tako močni, da bi zdržali vsako zver.

22. Vojaki so posedli po kamenju, sneli puške z ramen in kadili cigarete. Le včasih kadar je kak civilist za hip prenehal vihteti rovačo, je Vester začel kletev ali psovko. »Ali boš kopal, bandit!« Eden izmed vicelistov je bil že star in se je pogosto utrujal. Vselej ga je nahrulil vojak, ki je po vsej podobi imel komando nad vsemi, da je starček zopet začel delati. Nekajkrat ga je celo neusmiljeno sunil s puškinim kopitom v hrbet, da je mož bolešno zajčeval. Vester je nepremično čepel v svojem skrivališču trideset metrov nad njimi. Bil je tako prilepljen v zidno votlino, da ga od spodaj niso mogli opaziti.

V 56. LETU PRADED Milorad Marković-Bosnjaković iz Mladencova je star 56 let, njegov sin Momčilo pa 37 let. Pred letom dni je Momčilo omožil hčerko, ki je tedaj imela manj kot 17 let. Te dni je hčerka Milina rodila sina, pa je Milorad v 56 letu postal praded, Momčilo pa v 37. letu - ded.

Ne stanovanjski blok, ne kopija abstraktnih umetnin, marveč skladovnica slatinskih zažbojev v Borčevci

kerjev. To je samo izvržen denar. Ne verjamem, da bi bunkerji rešili 15 milijonov življenj, kot to pričakujejo. Pri teh predračunih je napak, da računajo le na mali napad in ne na eksplozijo atomske bombe 50 megatonov. Neki britanski general pa je označil bunkerje kot mišje luknje in dodal, da bo rajši postal na prostem takoj mrtev, kot bi si dovolil biti živ v bunkerju. Korist od te nove histerije imajo le gradbeniki.

Stari grad. Po povesti Prežihovega Voranca. Riše Branko Zinauer. 19. V sredini so bili štirje moški, ki so imeli na ramah krampe in lopate. 20. Vojaki so posedli po kamenju, sneli puške z ramen in kadili cigarete. 21. Naslednje jutro je Vester komaj čakal, da se bosta oče in mati spravila iz hiše. 22. Vojaki so posedli po kamenju, sneli puške z ramen in kadili cigarete.